

2014 m. birželio 13 d., penktadienis

Nr. 23 (1084) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | Š o k i s | K i n a s

2

„The Real Group“ Vilniaus festivalyje

4

Baleto mokyklos baigė mokslo metus

5

Diplominiai spektakliai „Menų spaustuvėje“

A. BALTENO NUOTR.

6

Marguerite de Merode apie laikinus namus

8

Nauji filmai – „Kartą Niujorke“

9

Ispūdžiai iš Krokuvos kino festivalio

D. MATVEJEVO NUOTR.

Dabarties garsai praeities fone

Vilniaus festivalio koncerte – Richardo Strausso, Eduardo Balsio ir Gintaro Sodeikos kūriniai

Živilė Ramoškaitė

Po italių „Aterballetto“ trupės choreografo Mauro Bigonzetti išpudingų vienaveiksmių baletų Vilniaus festivalis iš Operos ir baletų teatro birželio 5-ąjį persikėlė į Nacionalinę filharmoniją. Čia pirmajį koncertą surengė šių rūmų senbuvis Nacionalinis simfoninis orkestras, penkis dešimtmečius, nuo 1964-ųjų, vadovaujamas maestro Juozo Domarko. Festivalinio koncerto programą rengė ir dirigavo profesoriaus J. Domarko ugdytas, Lietuvoje ir už jos ribų pripažintas dirigentas Modestas Pitrėnas, kaip ir jo mokytojas, jau pelnęs Nacionalinę kultūros ir meno premiją. Koncerto programa, įvardyta kaip festivalio premjera, aprėpė itin skirtingą muziką. Tarp dviejų Richardo Strausso kūrinių išterpė festivalio užsakymu sukurto Gintaro Sodei-

kos Koncerto fortepijonui ir orkestriui premjera ir Eduardo Balsio „Jūros atspindžiai“ styginių orkestrui.

Šiame konerte sutilpo keli svarbūs dalykai: pažymėtas pasaulyje plačiai minimas R. Strausso giminimo 150-metis, sugrįžta prie kurį laiką nutrukusios Vilniaus festivalio tradicijos pateiktai naują lietuvių autoriaus veikalą ir, kas ne mažiau vertinta, pristatytai publikai naujų ryškių atlirkėjų. Šis yra – Europos bei kitų kraštų teatru ir koncertų scenose besireiškianti lenku daininininkė Aga Mikolaj ir Karlsrūhės aukštotojoje muzikos mokykloje šiemet studijas baigianti pianistė Gryta Tatorytė.

Galingus emocinius kerus ir prašmatnų grožį spinduliuojanti R. Strausso muzika šis yra buvo sugretinta su šiuolaikinio miesto ir šiuolaikinio gyvenimo garsinėmis realijomis, ryškiai pateiktomis naujajame G. Sodeikos

opus. Tai tarsi greta stovintys pastatai – išdidi bei puošni eklektikos stiliumis biurjeriška vila ir šiuolaikinis kiaurai permatomas aluminio konstrukcijų statinys. R. Strausso muzikos dvasią surizikuočiai apibūdinti architektūroje naudojamais istorizmo, eklektikos terminais, o muzikos kalbos požiūriu iprasta kalbėti apie vėlyvojo romantizmo, ekspresionizmo, neoklasizmo bruožus. Tenka apgailestauti, kad pas mus žodis „eklektika“ beveik visada vartojamas neigiamu prasme. Paibrėžčiau būtent teigiamąjo plotmę – R. Strausso gimtojoje Vokietijoje ir kituose kraštose, neišskiriant ir Lietuvos, gausu geros eklektiškos architektūros (ypač ją suvokiant šiuolaikinių statinių kontekste). Koncerte atliki du šio kompozitoriaus opusai – simfoninė poema

NUKELTA | 2 PSL.

Dabarties garsai praeities fone

ATKELTA IŠ 1 PSL.

„Don Žuanas“, op. 20, ir „Keturių paskutinės dainos“ („Vier letzte Lieder“), AV 150, kuriuos skiria ištisi šeši kūrybos dešimtmečiai, galima sakyti, pažymėjo R. Strausso kūrybinio gyvenimo, o kartu ir eklektikos ribas. „Don Žuanas“ vyrauja gana realistiskas naratyvumas, o „Keturių paskutinės dainos“ jau kreipiasi į transcendenciją.

Kaip tik šitai ir išryškino šiuos kūrinius atlikęs M. Pitrėno diriguojamas Nacionalinis simfoninis orkestras ir solistė A. Mikolaj. „Don Žuanas“ orkestras grojo pakiliai ir virtuoziškai, aiškiai artikuliavo epizodų kaitą, jų baigtį tragiskoje kulminacijoje. Dinaminė skalė raibuliavo gausiaisiais niuansasais, žaižaravo spalvomis ir atspalviais bei subtiliomis dinamikos bangomis, kai didžiulį garsų augimą staiga keičia *subito piano*. Puiškiai suskambėjo smuikų atliekama veržlioje E-dur Don Žuanas tema, tiksliai ir raiškai valtornos išpūtė jo antrają C-dur temą. Pora intonaciinių netikslumų (violončelių unisonė ir vario signaluose prieš G-dur epizodą) – smulkmenėlės, kurių vis dėlto neturėtų būti.

Poema turi gana aiškią, Nicolauso Lenau eilėraščiu paremtą programą, kurios vėliau R. Straussas, regis, atsisakė, ir kickvienas klausantysis gali fantazuoti skirtingai. Čia visai tinka priminti: muzika prasideda, kai baigiasi žodžiai. Vis dėlto muzikos literatūroje minimi epizodai, esą susiję su trimis moterimis – Crlina, Grafiene ir Dona Ana. Pastarajai priskiriamas gražusis lyrinis G-dur epizodas, kur skamba išraiškinga obojaus solo melodija (puikus atlikimas!), subtiliai

Gryta Tatorytė

pritariant orkestriui, šioje vietoje ypač nuostabiai ošusiam...

Aga Mikolaj dainavo labai gerai jausdama R. Strausso stilij, išpuoselėjo kickvieną frazę, ilgasias vingrias melodijas atliko gražiu *legato*. Solistės interpretacijoje buvo galima justi jos buvusios pedagogės, legendinės Elisabeth Schwarzkopf įtaką. Dainininkė neforsavo savo gražaus soprano, tad orkestras kai kur ji gožė, ypač vokalinė partijai atsidūrus viduriniame ir žemame rengestre (bepigu klausytis išrašų, kuriuose orkestro ir balso santykį galima pareguliuoti pasitelkus technika). Mat R. Strausso orkeistro faktūra šiose dainose nė kiek ne skaidresnė nei simfoniniuose opusuose, pagaliau turtingas orkestre skambančių papildomų motyvų, pobalsių ir sodrių saskambių audinys ir kuria tą unikalią *strausiską* garsinę atmosferą. Po koncerto buvo daug diskutuota apie filharmonijos scenos ir salės ankštumą, ypač skambant to-

Aga Mikolaj, Modestas Pitrėnas ir Nacionalinis simfoninis orkestras

kiai muzika kaip R. Strausso. Ne veltui šias dainas kompozitorius instrumentavo pats, ko nepadarė kai kurioms kitoms dainoms ir jas simfoniniams orkestrams pritaikė kiti. Man ypač imponavo paskutinės dainos „Im Abendrot“ („Vakaro žaroe“) interpretacija, į darinį vienį sujungusi solistę ir orkestrą. Nuostabiai orkestras pagrojo pradžios Es-dur akordą ir visą nedidelę ižangą, kai garsas sklidą tartum į visatos platybes. Gerai suskambėjo smuiko solo. Turbūt papildomai veikė ir dainos turinys, iškalbingai bylojės apie artėjančios mirties dvelksmą, pabaigoje genialiai kompozitoriaus išreikštą netikėta staigia moduliacija...

Visuomet vengiu barti spaudoje publiką, tačiau šis ypač nesusivaldydis. Kalbant tiesiai, plojimai tarp šių dainų kategoriskai neleistini, nepriimtini! Puiku, kad žmonės susipažsta su jiem visai nežinomu (tikriausiai?) kūriniu. Tačiau filharmonijoje galioja nerašytos taisyklės: elgtis

subtiliai ir nepulti pirmiems reikštis savo susižavėjimo katutėmis, palaukti, kol tai padarys pastoviai ją lankanti publika. Bandžiau tramdyti šalia sėdėjusias solidžias ponias, netgi paaikiinai apie keturių dainų ciklą, bet susilaikiau pamiekinamo žvilgsnio ir pikto atsako, kad „ir kiti ploja“. Jos kaip niekur nieko plojo po antros ir trečios dainos kartu su dalimi tokiai pačiai „drąsuoliu“. Idomu, ar kūriniui pasibaigus jie bent susimastė, kad pasielgė labai prastai ir blaškė atlikėjus?

Gintaras Sodeika apie savo naujajį koncertą šmaikštavo, kad jis dar iki festivalio užsakymo susapnavės, jog turi parašyti koncertą šiam instrumentui, skirtą pianistui sūnui. Sapnas ar sapno būsena kompozitoriu labai svarbi. Ne tik kūryboje, bet ir gyvenime jo nickada neappleidžia humoro jausmas ir nemenka autoironijos dozė. Tiesa, fortepijonas G. Sodeiką iš tiesų lydi beveik galioja nerašytos taisyklės: elgtis

sarašą aptiksime, kad patys pirmieji opusai buvo kurti fortepijonui, o vienas plačiausiai žinomų kūrinių greta gausios Oskaro Koršunovo teatrui sukurtos muzikos yra „Garsos ontologija Nr. 2“ dviejų fortepijonams.

Programoje apie naujaji G. Sodeikos kūrinių skaitome: „Koncertą komponavau dekonstruodamas ir sintetindamas mus supančius garsus, aktualizuodamas kultūros ir subkultūros kontekstus, siekdamas kuo glaudesnio ryšio su klausytojais.“ Nieko nepridursi, tai akiavardžiai pasivirtino išklausius kūrini, azartiskai atliktą pianistės Grytos Tatorytės ir M. Pitrėno tvirtai vedamo orkestro. Pianistė skambino atmintinai, tiksliai ir ritmiskai, darniai sutardama su orkestru. Aiškiai buvo pateikta kūrinio forma – be pertraukų skambančios trys kontrasto principu sudėliotos dalys, kurių antroji, pradėta švelniosios arfos solo, leido atsikvėpti nuo triukšmingų ikyrių „šiuolaikinio pasaulyje“ garsų – šniokščiančių, burzgiančių, bumbsinčių... Trūkėjančio ir džiazuojančio ritmo fortepijono partija su kaskart pasikartojančiai motyvais išreiškė gyvastį ir judrumą, skeleidė pozityvią ir linksmą nuotaką. Orkestro skambesys tokiai emocijų nekėlė, greičiau buvo panašus į atšiaurų gruboką foną. Publiką priėmė šį veikalą entuziastingai, regis, daugiausia simpatijų nukreipusi į solistę. G. Tatorytė atsidėkojo puikiu būsiu: išraiškingai paskambino Balio Dvariono „Albumo lapelį“ – tikrą lietuviškos fortepijono literatūros perliuką.

Tarp džiazo ir popmuzikos

Grupės „The Real Group“ koncertas Vilniaus festivalyje

Algirdas Klovė

Birželio 6 d. Vilniaus festivalis Švedijos nacionalinei dienai skyrė vokalinio džiazo grupės „The Real Group“ koncertą. Susirinkę Vilniaus filharmonijos salėje, išklausę nacionalinius Švedijos ir Lietuvos himnus, sceneje išvydome nacionalinėmis spalvomis pasidabinusiai Švedijos Karalystės ambasadorę Lietuvos. Po jos sveikinimų kalbos ir prisiminimų apie karalių Gustavą Vazą bei Švedijos ir Lietuvos istorinius ryšius prasidėjo koncertas. I sceną įžengė penkių vokalistų grupė, kurią ambasadorė pristatė kai geriausią pasaulyje vokalinio džiazo kolektivą.

Ansamblis „The Real Group“ įkurtas 1984 metais. Tuometiniai kolektivo vokalistai susitiko mokydamiesi Stokholmo karališkojoje muzikos kolegijoje ir subūrė vokalinį ansamblį, kuris vėliau išgarsėjo viename pasaulyje. Už savo išrašus ir solo koncertus jie pelnė daugybę ap-

dovanojimų, kuriais anksčiau buvo įvertintos tokios grupės kaip „Singers Unlimited“, „Manhattan Transfer“ ir „Take 6“. Grupė taip pat dainuoja drauge su žymiais švedų ir pasaulio atlikėjais. Be daugybės solo koncertų, grupės vokalistai yra surengę „The Real A Capella Festival“ Stokholme 2008 m., „The Real Group Festival“ 2012 m., kuriuose dalyvavo dainininkai iš dvidešimties pasaulio šalių. Svarbi yra ir jų edukacinė veikla: kolektivo vokalistai įdiegė nuotolinio mokymo internetu programą, „The Real Group Academy“, dalyvauja labdaros organizacijos „Star For Life“ programe.

Ši kolektivą Vilniuje girdėjome jau prieš dešimtmetį ir reikia pasakyti, kad tada jo muzikinė stilistika smarkiai skyrėsi nuo tos, kurią išgirdome šiemet. Anksčiau kolektivas atlikdavo daug džiazo standartų ir šiuolaikinių kompozicijų, sukurėti šiuo stiliumi. Šiemet grupė balansavo tarp džiazo ir popmuzikos, lyg bijodama nukrypti į vieną

tiesiog sužavėjо ir profesionalus, ir mėgejus klausytojus.

Nors, palyginti su pirmaja, dabartinė sudėtis yra smarkiai pasikeitusi, išgirdome gražius dainininkų balsus, gerai surepetuotą programą, puikū susidainavimą. Turėčiau pažežtai labai gerą įgarsinimą, dėl kurio kolektivas skambėjo tiesiog puikiai. Na, žinoma, savas atsižvėtas garsininkas visada gerai. Tačiau per visą koncertą tiesiog svajojau, kad dainininkai padėtų į šalį mikrofonus ir šioje puikios akustikos salėje padainuojuoti be jokios aparatu.

Taip būtų lengviau įvertinti jų natūralū dainavimą. Prieš keletius metus tokį akibrokštą teko girdėti Kaune, grupės „Naturaly Seven“ (JAV) koncerte, kai puikiai dainuo-

D. MATVEJEVO NUOTRAUKOS

Sulaužyti stereotipai

Koncerto „Muzika, kurią reikia išgirsti“ Vilniaus rotušėje įspūdžiai

Rasa Murauskaitė

XX ir XXI a. eksperimentai iš profesionaliosios muzikos paraščių traukia visa, kas nepelnyta buvo pamiršta ar neįvertinta. Tokia tendencija gaji visur – pradedant muzikiniu žanru, kūrinių tematika, baigiant muzikinės kalbos priemonėmis, koncertinėmis erdvėmis ar instrumentais. Taip muzikos istorija apsuka dar vieną ratą, į kurio viršūnėlį ne visuomet suspėja klausytės, savo mąstymą ir girdėjimą pamažu pratindamas prie postmodernų (galbūt jau ir postpostmodernų) pasaulių reflektuojančio meno. Tad nenuostabu, kad Vilniaus rotušėje vykusio Lietuvos akordeono muzikos intelektualu vadintamo Raimondo Sviackevičiaus ir jo kolegu koncerto „Muzika, kurią reikia išgirsti“ vedėja muzikologė Jūratė Katinaite šį įvykį pavadinio savotišku „underground“ – ir dėl tuo pat metu Vilniaus scenas užvaldžiusi Vilniaus festivalio, ir dėl patį instrumentą lydinčių stereotipų.

Progresyvi R. Sviackevičiaus kūrybinė veikla, rodos, duoda vis saldesnių vaisių, atlikėjo siekių įteisinti akordeoną kaip svarbų savarankišką instrumentą su originaliu repertuaru darydama vis realesnį. Vis dėlto dauguma Rotušėje skambėjusių kūrinių – transkripcijos, tarp kurių išsiertė Ramūno Motiekaičio specialiai R. Sviackevičiui parašytas „Lento“. Nors tai nebuvo pirmoji koncerte atliktą kompozicija, ji natūraliai tapo savotišku atspirties tašku, intymiai akordeono išpažintimi, galų gale premjera Lietuvoje. Kompozitorius, išskirtinas savajai estetikai, paraše ramią, meditatyvią, minima-listišką, kiek magišką ir mistišką muziką, kurioje aštrokas akordeono tembras buvo tarsi antipodas. Atlikėjas čia tik tarpininkas, atitinkamai nuotaiką sukūrės jau pirmuoju prisilietu prie instrumento. Kūriniu atlikimui apibūdinti turbūt labiausiai tiktu ne visai taisyklingas žodis „išmedituoti“, nusakantis ir kompozicijos išpildymo pobūdį, ir tyvroyusi nuotaiką, kuri ypač kontrastavo su prieš tai skambėjusių Broniaus

Mindaugas Bačkus, Ona Švabauskaitė, Raimondas Sviackevičius, Povilas Jacunkas

Kutavičiaus opusu „Rhythmus-Arhythmus“. Šio jau per dvidešimt metų skambančio kūriniu (originaliai parašytas violončeli ir fortepijonui) pirmajame plane atsidūrė charakteringa akordeono partija. R. Sviackevičius ir violončelininkas Mindaugas Bačkus kūrinių perskaitytė labai atidžiai. Opuso pabaiga, kurioje ilgai tēsiamos akordeono natos fone pasigirdo aukštame registre atlikami violončelės viražai, priminė mirštančiuju aimanas, įnešusias į kūrinių dar vieną naują naratyvą.

Anot Leonardo B. Meyerio, emocijos, kylančios klausantis muzikos, yra kultūrinės kultivacijos rezultatas, lūkesčių išpildymas arba sužugimas. Natūralu, kad lūkesčiai, kuriuos sukelia gerai pažįstami kūrinių, yra didesni – koncerto programoje pamatę mylimos kompozicijos pavadinimą, klausytojai nekantriai laukia galimybės išgirsti naujājį jos interpretaciją. Tokios mintys kyla kaltinant apie estu kompozitorius Arvo Parto „Fratres“, kur, nė kiek neperdedant, galima vadinti vienu populiariu pastarųjų dešimtmeciu profesionaliosios muzikos opusu. Kompozicija, begalę kartų perrašyta skirtingo instrumentų sudėtimis, šį kartą skambėjo Povilo Jacunko violončelės stygomis ir R. Sviackevičiaus akordeono klavīsais, patvirtindama, koks svarbus muzikinis parametras yra tembras: Rotušėje išgirdome visai kitokį „Fratres“. Ne pažįstant kitų opuso interpretaciją,

turbūt cilių slykį galima būtų tiesiog žavėtis kūriniu grožiu, vis dėlto ši kart tai nebuvo didžiausios lūkesčių išpildymas. Sunkus akordeono tembras sunaikino kūriniui būdingą plazdėjimą – kompozicija skambėjo pernelyžemiskai, sunkiai. Iš visų koncertų skambėjusių opusu, „Fratres“ turbūt buvo pats sudėtingiausias atlikti, bent jau klausantis galima susidartyti tokį įspūdį, ir jis lėmė kiek gremždiškas garsas, lengvumo stoka. Šiam kūriniui skambant teko pripažinti, kad ne visiems kūriniams tinka visi instrumentai.

Kiti du kūrinių, nors abu originaliai parašyti ne akordeonui, puikiai atskleidė šio instrumento stiprybes. Rusų kompozitorės Sofijos Gubaidulinos „In Croce“ – itin charakteringa kompozicija, tapusi svarbia takoskyra autorės kūrybiniam kelyje. Ši kart originalią redakciją violončeli ir vargonams ir vėliau pačios kompozitorės sukurtą transkripciją violončeli ir bajanui pakeitė violončelė ir akordeonas – P. Jacunkas ir R. Sviackevičius. Klausantis kūriniu užburia žerinti akordeono partija, kurioje nuolatos kartojama tema, plėtojant opusą varijuojama. Iš ši muzikinė žaidimą vis išsiertipia nuosaikenes violončelės „pasisakymai“. Ritminga, energinga, aistrinė akordeono partija – tikras pulsuojantis energijos užtaisas – augina įtampą, o kūriniu kulminacijoje išyksa emocinis sprogimas ir abiejų instrumentų partijų kolizija. At-

likėjai, pagavę muzikinėje medžiajamoje slypinti energijos raktą, puikiai perteikė šį nepaprasto išjautimo ir susikaupimo reikalaujančio kompozitorės sumanymą. Kūriniu pabaigoje trumpam į pirmą planą išsiveržia violončelė, itin ekspresyviai puikiai pagriežia P. Jacunkas, o pratęsia iš tylos išaugusi kontrastinga akordeono tema, praturtinta klasteriais. Šis kūrinius nuostabiai atskleidė akordeono tembrą, tarsi parodydamas, kad jis organiskai su jungia konsonansą ir disonansą, nostalgiją ir aistrą, pasyvumą ir energiją. Verta tik dar kartą pridurti, kaip puikiai ir apgalvotai instrumentą valdė R. Sviackevičius.

Įdomių, kontrastingai sudėliotą programą vainikavo itin efektingas kompozitorius Anatolijaus Šenderovo opusas „Dovskyd giesmė“.

Kūrinių pradėjo charakteringa akordeono partija, ją netruko pagyvinti nuosaikus violončelių kvarteto kuriamas fonas. Ilgainiui iš jo išsaugo lyriška ir melodinga violončelės solo tema, nepaprastai ekspresyviai atlikta Mindaugo Bačkaus. Jai lyrišnį atsaką pasiūlė ir akordeonas. „Dovskyd giesmėje“ netrūko vietų, kur dvelkė archaika, tarsi atlieptiant tyra, civilizacijos nepaliestą pasaulį. Kulminacija buvo pasiekta gaivališkame epizode, kuriame į instrumentinį audinį išjungė ir atlikęjų balsai – energiškai tai buvo nepaprastai stipru. Nevaldomą šeismą netikėtai sustabdė solistas, sugrąžinės kūrinių į jam iprastą emocinę erdvę, vėl pasirodė iš kūriniu pradžios pažystama lyrinė violončelės tema. Dar vieną netikėtumą kompozitorius saugojo iki pat kūriniu pabaigos – visą na-

Mindaugas Bačkus ir Raimondas Sviackevičius A. RIMGAILAITĖS NUOTRAUKOS

R. Sviackevičiaus prašymu, autorius kompoziciją aranžavo ypatingai atlikęjų sudėčiai – akordeonui ir violončelių kvartetu: Mindaugui Bačkui, Poviliui Jacunkui, Onai Švabauskaitei ir Domui Jakštui. „Dovskyd giesmėje“ atskleidė ir paties kompozitoriaus meistrystę, ir solistas akordeonas, ir violončelės, ir klausytojai, kurių vaizduotei skleistis impulsu buvo apstu. Kompozicija neapradėta teatrališka – pradedant muzikine medžiaga, baigiant efektais, atlikęjų elgesiu scenoje. Šie aspektai kažkiek priminė žymaus kompozitoriaus Mauricio Kagelio mėgtą kurti muzikinį teatrą.

ratyvų, emocijų ir efektų virtinę vainikavo buitiškas „valsukas“, absolūciai kakfoniskas pasišaipymas, tepalikęs vieną mintį – o kas yra gyvenimas, jei ne absurdžia komedija?

Kiek daug gali padaryti vienas žmogus – kuriantis, ieškantis, nenustygtantis vietoje ir pažindinantis aplinkinius su beribėmis meno galimybėmis! R. Sviackevičiaus akordeonas nori nenori verčia pripažinti, kad į antraeilį repertuarą neretai neteisingai nurašomas instrumentas gali tapti intelektualios, efektingos, įvairialypės muzikos atlikėjų, sekmingai atspindinčiu šiuolaikinio meno tendencijas.

jekcijų dailininkas Demeteras Lórantas (Vengrija) žada prikaustyti publikos dėmesį scenos eksperimentais su laiku ir erdvė, peržengiančiais iprastinio teatro ribas.

Iškilminga, kerinti Händelio muzika iš atlikęjų, ypač solistų, reikalauja specifinių žinių ir išgūdžių. Tod ir solistų ansamblis tarptautinis. Vaidmenis rengia mecosopranai Catriona Morison (Didžioji Britanija) ir Nora Petročenko (Taisija), soprano Sophie Gordeladze (Austria) ir Diana Tiškovaitė (Taisijos draugė), tenorai Thomas Walkeris (Didžioji Britanija) ir Kęstutis Alėauskis (Timotiejus) bei basas Tadas Girininkas (Aleksandras Didysis). Grieš LNOBT orkestras, solo liutnija – Igoris Davidovics (Vengrija), klavesinu – skambins Vaiva Eidukaitytė-Storas-

tienė. Antrasis dirigentas Vytautas Lukočius. Įspūdingus Händelio chorūs atliko LNOBT choras – meno vadovas Česlovas Radžiūnas.

„Aleksandro puota“ yra Georgo Frydricho Händelio muzika odes, 1736 m. sukurtai pagal Newburgho Hamiltono libretą. Tai buvo anksčiau sukurtos, muzikos globėjos šv. Cecilio dienai skirtos Johno Drydeno odės „Aleksandro puota, arba Muzikos galia“ perdirbinys. Händelio ir Hamiltono odės premjera įvyko 1736 m. vasario 19 d. „Covent Garden“ teatre Londono ir iš karto tapo labai populiaru. Händeliui gyvam esant „Aleksandro puota“ buvo atliktą 54 kartus, dažnai įvairių švenčių proga, 28 kartus dirigavo pats autorius.

VF INF.

Anonsai

G. F. Händelio odė „Aleksandro puota“

Vasaros šventės karalių rūmuose: skambant iškilmingai muzikai danų nušviečia fejerverkai, o jų fone rūmų siuvių sukurtais įspūdingais kostiumais pasipuošė damos ir kavalierai stebi antiką prikeliantį vaidinimą apie Aleksandrą Makedonietį. Atėnų heterą Taisiją, Tėbų dainų Timotiejų...

Iškilmingos senovės švenčių atmosferą šiu dienų Vilniuje birželio 20 ir 21 d. atgaivins Lietuvos nacionalinio operos ir baletų teatro vasaros premjera – Georgo Friedricho Händelio „Aleksandro puota“. Tai bendras LNOBT, Budapešto menų rūmų ir „Vilniaus festivalių“ pasta-

tumas, kuriuo aštuonioliktą kartą sostinėje rengiamas prestižinis Vilniaus festivalis užbaigs turiningą šių metų programą.

„Aleksandro puota“ („Alexander's Feast“) yra vienas populiariausių kūrinių anglų ir vokiečių baroko genijaus Georgo Friedricho Händelio (1685–1759) kūryboje. Tačiau Lietuvoje didingoji „Aleksandro puota“ nuskambės bene pirmą kartą. Nors tokie Händelio kūrinių kaip „Muzika ant vandens“, „Fejer-

Kūrybiniai bandymai

Sostinės baletų mokyklos mokslo metus baigė koncertais

Helmutas Šabasevičius

Gegužės pabaigoje – birželio pradžioje baigiamuosius koncertus suorganė Vilniuje veikiančios šokio ugdymo įstaigos – M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baletu skyrius, Eglės Špokaitės baletu mokykla ir Nerijaus Juškos baletu ir šokio mokykla.

Vienintelė Lietuvoje profesionalaus baletu artisto kvalifikaciją susteikia M.K. Čiurlionio menų mokykla, kurioje veikiantis Baletu skyrius jau daugiau nei pusę amžiaus ruošia baletu šokėjus. Gegužės 31 d. išvykusime koncerte pasirodė ir šiemetiniai diplomantai, ir jaunesnių klasų moksleiviai. Šokio teatras su savo techninėmis galimybėmis – puiki vieta atskleisti įgytus gebėjimus ir besiformuojančias ambicijas. Šiaisiai metais diplomantų nedaug – koncerte dalyvavo Arnas Kunavičius ir Karolina Matačinaitė; dar du – Karolis Šemetas ir Jeronimas Krivickas – baigė mokyklą toliau tobulinsis Ženevos šokio centre Šveicarijoje, kur praleido ir šiuos mokslo metus, todėl koncerte nedalyvavo.

Gaila, kad ilgame koncernte nebuvo galimybės diplomantams prisistatyti plačiau – jie pasirodė tik antrosios koncerto dalies pabaigoje. Karolina Matačinaitė (mokytojos Neli Beredina ir Beatričė Tomaševičienė) šoko variaciją iš Ludwigo Minkaus „Don Kichoto“ – ši moksleivė neseniai parengė ir sudėtingą Pachitos partiją to paties pavadinimo baletu divertimento. Ji artistiška, šoka su nuotaika, tačiau judesiai dar turės įgauti daugiau tikslumo ir išraiškingumo. Idomu būtų buvę pamatyti ją charakteriniame ampliu, nes būtent tokia aplinka leido naujai įvertinti Arno Kunavičiaus, šokančio Leonido Massine'o „Faruką“ pagal Manuela de Fallos muziką, artistines galimybes. Petro Skirmanto auklėtinis jau senokai kreipia dėmesį gera klasikinio šokio technika, pavyzdingais, puikios formos judesiais (jis yra atlikęs nemažai įvairių variacijų, o „Pachitoje“ šoka ir Liusjeną, ir *Pas de trois*). Šie jo bruožai koncerte liko neatskleisti, tačiau „Farukoje“ (mokytoja – Aušra Bagdzevičienė) išryškėjo šokėjo temperamentas, ekspresija, santūrus artistiškumas.

Ženevos šokio centre mokosi ir dar du Baletu skyriaus moksleiviai, kurie diplomas turėtų gauti kitąmet – tai Eimantė Šeškutė ir Jonas Laucius (mokytojai – Gražina Dautartienė ir Aleksandras Semionovas). Koncerte šokėjai parodė ištrauką iš baletu „Alisa stebuklų šalyje“, kurį pagal Piotro Čaikovskio muziką pastatė choreografas Julienas Bancillonas. Jų pastangos parodytį savo profesinę pažangą buvo akivaizdžios – atkreipė dėmesį aukšti, lengvi Lauciaus šuoliai, gražios formos keleriopi sukinių (jis taip pat šoko variaciją iš „Gulbių ezero“), Šeškutės judesiu muzikumas ir turiningumas.

Kiti dyvilyktokai koncertui paruošė klasikinių baletų variacijų: mokytoju G. Dautartienės ir B. Tomaševičienės auklėtinės Vasara Visockaitė atliko variaciją iš „Don Kichoto“, Audronė Dirysytė – iš „Korsaro“; santūrios klasikinės formas buvo perteiktos gana gerai, tačiau norėjosi daugiau individualumo, mėgavimosi pačiu šokiu; tokius bruozų pakako Evelinos Fokinės variacijai iš Charles'o Gounod opeiros „Faustas“ paveikslė „Valpurgijos naktis“ – įsiminė ekspresyvūs, lankstūs jos šuoliai, įtikinamas ir gaivališkas Bakchantės įvaizdis.

Ištrermės ir technikos reikalaujančią variaciją iš Ludwigo Minkaus „Bajaderės“ gerai pašoko dešimtukė Julija Šumacherytė (mokytoja Jolanta Vymerytė), nelengvos užduoties – įkūnysti vėlių valdovę Mirą iš baletu „Žizel“ antrajo veiksmo – įmësi vienuoliuktokė Ramona Rubytė (jā taip pat moko J. Vymerytė). Jau ankstesniuose koncertuose įsidëmëta dešimtukė Samanta Lachinaitė (mokytoja – B. Tomaševičienė) grakščiai atliko Auroros variaciją iš baletu „Miegantoji gražuolė“ III veiksmo, o P. Skirmanto Amazonė ji įkūnijo pasitelkusi ryžtingus ir raiškius strichus. Devintukė mokytojos Loretos Noreikienės auklėtinė Dominyka Vosyliutė šoko nuotaikingai, su įkvëpimu – ji atliko Kitrės variaciją iš „Don Kichoto“ ir kompoziciją „Proveržis“, sukurtą Linos Puodžiukaitės-Lanauskienės – čia šokėja atrodë natûrali ir pasitikinti savimi.

Šokdama I veiksmo variaciją iš baletu „Žizel“, stilinga ir grakštū romantiñi vaizdinį sukûrė Rūta Karvelytė; Féjos variaciją iš „Miegantios gražuolės“ atliko Meda Jankutė (šių šeštokių mokytoja – G. Dautartienė).

Variaciją iš baletu „Silvija“ įveikė A. Semionovo mokinys, devintukas Irmantas Ramanauskas, stiprus, užtikrintas šokėjas pasirodė Tomas Kratovskis (mokytojas – Danielius Kiršys), atlikęs variaciją iš „Miegantoji gražuole“

baletu „Venecijos karnavalas“.

Parodyta ir daugiau klasikinių baletų fragmentų: devintokės šoko Brangakmenių sceną iš „Miegantios gražuolės“, aštuntokės – Mažųjų gulbių šokį iš „Gulbių ezero“, septintokai Danielius Voinovas, Goda Emilia Mikuckytė ir Gabrielė Ilčiukaitė atliko Vasilijaus Vainoneno pastatytą Piemenukų šokį iš „Spraguko“.

Kelias kompozicijas jaunesniųjų klasų moksleiviams sukûrė skyriaus pedagogai. Gražu, kad nepamirštus šviesaus atmimino Natalijos Topčevskajos-Šiekštekienės „Mano pirmasis Pas de deux“, kurį atliko aštuntokai (solistai – Justė Petrauskaitė ir Ilya Chudalevė); Deimantė Karpušenkovienė savo auklėtinėms septintokėms pastatė „Serenadą“ pagal Piotro Čaikovskio muziką, „Kopelijos“ valsą šeštokėms sukûrė Rūta Kudžmaitė, o mažiausios koncerto dalyvės penktokės (mokytoja – Henrika Ignatavičienė) žaismingai perteikė išradinę Giedrės Zaščižinskaitės sukurtą „Varliukų fiestą“.

Įkandin Lietuvos nacionaliniame operos ir baletu teatre vykdomo šiuolaikinės choreografijos projekto „Kūrybinis impulsas“ skuba ir Baletu skyriaus mokiniai – į koncerto programą įtraukti ir jų kūrybiniai bandymai. Septintokas Edvinas Jakonis (mokytoja – Marija Kiršienė), ambingai pašokęs Bazilio variaciją iš „Don Kichoto“, sukûrė egzotišką „Šauksmą iš Amazonijos“ ir įsikūnijo i lankstū medžioklę, besidairantį groblio tarp besikeičiančių vaizdo projekcijų. Jo bendraklasė Ugnė Kislauskaitė sukomponavo du episodus – Hanso Zimmerio „Ant keistų bangų“ (kuri pati ir pašoko, akcentuodama plastiško bangos judesio motyvą), o su kitomis bendramokslėmis atliko „Gelių dieną“ pagal grupės „Coldplay“ muziką.

I koncerto programą įsiterpė ir liaudiškos choreografijos klasika – Jono Švedo „Blezdingėlę“, sukurtą Juozo Lingio ir Aldonos Rugytės-

D. Mačiukėnu nuotr.

Kotryna Rudych spektaklyje „Aš – gulbė“

Bulotienės, šoko septintos klasės mokinės (mokytoja – Birutė Navickaitė).

* * *

Birželio 1 d. baigiamajį koncertą surengė Eglės Špokaitės baletu mokykla, gyvuojanti nuo 2009 m. ir kasmet tobulinanti programą, ieškanti įdomių savo puoselėjamos šokio ugdymo sampratos pristatymo būdų. Šiemet Lietuvos nacionaliniame dramos teatre buvo surengta koncertų serija, pristatanti ir studijos, ir mokyklos pasiekimus. Paskutinį koncertą įreminimo mokyklos vadovui – iš pradžių Eglės Špokaitės, o pabaigoje – Kristinos Sliesoraitienės – iš užscenos skambančios mintys, o jungė ekrane rodomi kūrinių pavadinimai, užrašyti vaikiška rašysena, ir įgarsinti vaikų pasisakymai apie jų atliekamus kūrinius ir šokį apskriti.

Mokykla turi savo filialą Kaune – pirmosios parengiamosios klasės mergaitės pašoko Juozo Pakalnio „Polonezą“, kurį pastatė mokytoja Rasa Drazdauskaitė-Birbalienė. Šis ir kiti koncerte rodyti vaikų choreografiniai numeriai, sukurti mokyklos pedagogių Deimantės Karpušenkovienės („Lélytės“), Eglės Špokaitės („Ispaniškos lélės“, „Husarukai“, „Mes lyg silfidės“), Indrės Bacevičiūtės („Flamingai“), Aušros Šimkutės („Valsas“) – paprasti, lavinantys vaikų ritmo jausmą, pratinančius prie sceninės erdvės ir šokio kartu su kitais; kolektyvinius ir individualius vaikų įgūdžius gludino pedagogės Kristina Kanisauskaitė, Liudmila Grava, Jolanta Vymerytė.

Nemažas mokyklos ambicijas parodė keletas solo epizodų – pirmiausia Riikkos Ihalainen sukurtas šiuolaikinio šokio etiudas „Kaitiesiog išėjau“, kurį atliko Martyna Meškauskaitė. Jos samprotavimai apie šokį, galintį padėti sunikomis gyvenimo aplinkybėmis, buvo patvirtinti plastikais, išjausiais judesiais.

Stropiai savo epizodus atliko Agnė Juškaitė (Jurijaus Smorigino „Padauža“), Gabija Zabarauskaitė („Raudonkepuraitė“), Toma Zelenkovaitė (variacija pagal Leo Delibes'o muziką) bei Gintarė Švedaitė ir Jorigė Vilkaitė (Perlų variacija iš Cesare's Pugni baletu „Arkliukas kupriukas“). Simpatiška baletu „Silfidė“ parafraze galima vadinti

NUKELTA | 5 PSL.

Užstrigę laike

LMTA vaidybos ir teatro režisūros laidų diplominiai spektakliai „Menų spaustuvėje“

Milda Brukštutė

Lietuvos muzikos ir teatro akademija, bent jau nuo tada, kai man teko su ja susidurti (prieš septyneius metus), visuomet labai vertino kicki. Šis bruožas atsisindėjo ne tik kasmet priimamą studentų gausybę (čia jau ne jos vienos, o daugelio mokymo ištaigu problema), bet ir darbuose, pirmiausia matuojamuose puslapiais, valandomis, minutėmis ir pan., kuriuos studentams, norintiems gauti diplomą, tekdavo, tenka ir turbūt dar ilgai teks nuveikti. Todėl gal ir nevertėtų stebėtis, kad Vilniaus mažajame teatre pasibaigus festivalui „Tylos!“, kuris kasmet pristato teatro specialybės baijančių studentų darbus, sekė dar vienas, jau „Menų spaustuvės“ erdvėje visą savaitę pažindinės su jau naisiais (sikart tik Aido Giniočio vadovaujamų vaidybos ir režisūros kursų) teatro kūrėjais.

Kas dieną, kartais net po du kartus, tai Juodosios, tai Kišeninės salės scenoje pasirodydavo vis tie patys (nors nebūtinai visi) entuziazmu trykštantys jaunuoliai. Rodus, sūro renginiu pirmiausia mėginti įrodysti, kad jie gali vaidinti bet kiek ir dargi bet ką. Žvelgiant iš šalies šis maratonas gerokai labiau nuvargi-

„Belgrado trilogija“

K. ŽIČKYTĖS NUOTRAUKOS

ATKELTA IŠ 4 PSL.

variaciją „Drugelis“, kurią pastatė Eglė Špokaitė, o atliko Ema Sliesoraitė – kartu tai miniatiūra ir apie trapūties šokio likimą. Labai malonai nustebino Milda Luckutė, atlikusi variaciją iš Nikolajaus Čerepnino baletu „Armidės paviljonas“, choreografas Michailas Fokinas. Šokdamas su puantais, moksleivė tiksliai perteikė choreografinį tekstą ir sugebėjo jam suteikti savitą intonaciją. Kita staigmena – variacija iš baletu „Tuščias atsargumas“: ją atliko Kotryna Rudych – gyva, artistiška, gerai įveikusi nelengvas šio epizodo, kurį ji taip pat šoko su puantais, techninės užduotis. Kitame tos dienos koncerte jaunoji šokėja atliko Jurijaus Smorigino kompoziciją „Aš – gulbė“. Visos trys šokėjos atkreipėjaunujų baletu šokėjų konkursu „World Ballet Competition Open Sibiu 2014“ vertintojų dėmesį, o sekmadieninis šių mergaičių pasiro-

no ne aktorius, vis dėlto palaikomus ir giminiacijų bei draugų dėmesio, ir egzaminų jaudulio, o komisiją, kurios narių veidai kuo toliau, tuo labiau bylojo apie norą žiūrovų salę iškeisti į savo mielą sodybą ar bent jau balkoną.

Tokios mintys nėra vien tik kažkoks išgvérimas. Net ir labai stengiantis, nė per vieną spektaklį neįvyko išlaikyti dėmesį ilgiau nei dešimt minučių: tick laiko pakanika, kad „pagautum“ naujus aktorių vaidmenis ar režisierius užmačias. Charakteris, nieko neslepant, paklojamas visas iš karto, o ir įtampa neauginama, jis tiesiog prieikus atsiranda, ir net miegodamas pastebesi kada – aktoriai tuomet pradeda ištisies garsiai rėkti. Džiugu buvo konstatuoti, kad juoktis jiems sekasi gerokai natūraliau negu verkti, – galbūt tai galima laikyti bent jau laimingos asmeninio gyvenimo, o gal net ir kurso draugiškumo ženklas.

Išskirti kurio nors aktoriaus negalėčiau. Pastebėjau, kad tai, kas krenta į akį, nėra kokie nors kitus kurso narius pralenkiantys aktorių gabumai. Tai veikiau tiesiog įsimintinės veido bruozai, balsas ar panašiai, o tokie dalykai, manau, bent jau ši kartą, nėra svarbūs. Pa-

grindinis šio kurso, kaip ir jų pirmataku, „Atviro rato“, privalusas – gebėjimas būti kolektyve, vienas kitoto pajauta. O pasvarstyti, prapuls jie dėl to kaip individualūs aktoriai ar ne, veikiausia bus dar galybė laiko. Pirmiausia todėl, kad skubėti nėra kur – kasmet aktorių diplomus gauна daugybė jaunų žmonių. Nėra taip, kad teatrams tekėtu „tenkintis tuo, kas yra“ ir kviečius vaidinti neįgabū šios profesijos atstovą.

O naujų režisierų jau senokai nekantriai laukia dauguma vienaip ar kitaip teatrui prijaučiančių žmonių, tad į šią profesiją taikančių studenčių diplominiai darbus buvo kiek sunkiau žiūrėti ramiai, nepuoselejant jokių bercikalingų vilčių. Smulkiai šiamė tekste dėstyti, kas ką padarė ir ko nepadarė, manau, neverta. Pakanka to, kad nepasirode, jog nors vienas iš jų turėtų (ar bent jau norėtai) ką pasakyti. Apsiribota vangu literatūros perkėlimu į sceną nesuteikiant galimybės bent jau suprasti, kodėl režisierius pasirinko vieną, o ne kitą kūrinių. Dėl šių priežasčių pripratyti spektakliui atrodė veikiau kaip režisuerančių aktorių, o ne režisierų darbai. Kadangi šalia jaunuųjų kūrėjų buvo parodytai ir jų dėstytojų (Aido Giniočio, Agnaius Jankevičiaus ir Ievos Stundžytės) darbai, beveik nekilo klausimų, kodėl kas nors turi ar neturi ką ir kaip pasakyti.

Atsargus kartojimas buvo pagrindinis šių jaunuųjų kūrėjų bražas. Antai režisierė Agnė Leonova į savo spektaklį „Ar aš Don Quixote?“ įtraukė net du jau žinomus aktorius – Ainij Storpirtį ir Dovydą Stoncių, matyt, turėdama kažkokiu rintu motyvu. Tačiau žiūrint ši kūrinį paaškėja, kad Storpirtis buvo pakviestas dėl anksčiau vai-dintų panašių herojinų vaidmenų. Aktoriaus neišvydome bent kiek kitokio, na, o Stoncius galbūt prireikė tam, kad buvusiam kurso draugui vaidinti būtų linksmai.

Kiek įdomesnis pasirodė Gildo

„Atleisk jiems, jie nežino, ką doro“

Aleksos darbas pagal Bljanos Srblijanovič pjesę „Belgrado trilogija“. Tenka pripažinti, kad šis spektaklis, kaip ir visi, – perdėm literatūriškas. Tačiau Srbjanovič pjesė bent jau leido aktoriams kurti kiek įdomesnius, ne tokius paviršutiniškus vaidmenis. Be to, trys viena po kitos einančios skirtinges istorijos padėjo kūrėjams išlaikyti gynesnį spektaklio tempą, neleido per daug nukrypti į lankas. Tačiau ir tai nėra taisykli – režisierės Eglės Kižaitės spektaklį „Atleisk jiems, jie nežino, ką doro“ taip pat sudaro kelios skirtinges istorijos, tačiau jos visos buvo papasakotos beveik vienodai.

Kažkelintą šio diplomiinių mara-

„Ar aš Don Quixote?“

rių režisavę buvusi baletu solistė, o dabar pedagogė Rūta Kudžaitė, dalyvavo bene geriausios Lietuvos nacionalinio operos ir baletu teatro solistų pajėgos. Dviejų dalių spektaklyje išsaugotas pasakos siužetas ir kurkuta daug masinių šokių, pritaikytų įvairaus amžiaus vaikų galimybėms. Vaikai gausiai dalyvavimui spektakliui suteikė įdomių faktūrų; jų norėjosi dar daugiau – pavyzdžiu, fėjų episode, Auroros prabudimo ar vestuvių paveiksluose. Atrodo, kad visos mažosios šokėjos pageidavo būti tik fėjų palydovėmis, dvariskėmis, valstietėmis ar brangakmeniais – gaila, kad neatsirado efektingos ir išraiškingos Fėjos Karabos (Andrius Žužalkinio) svitos.

Iš mokyklos auklėtininių šokių įstriago Brangakmenių scena, o labiausiai – žavingas Briliantas – Adriana Jakonytė, ji netrukus kartu su baletu artistu Žilvinu Beniuševičiumi taip pat išraiškingai pašoko Raudonkepuraitės ir Vilko epizodą. Vi-

tono dieną pamaniau, kad gal daugiau naudos būtų tuomet, jei kickvienam pilnā spektaklį stačiusiam režisierui būtų leista pasireikšti ne ilgiau kaip dešimt minučių, kartu ir aktoriams ncpaliekant kitos galimybės, kaip tik sukonzentruoti visus savo gebėjimus. Kažin ar kuris nors iš jų būtų radęs tam tinkamą atkarpar šiuose pristatytuose darbuose. Galbūt, nebelikus laiko tuščiam pa-sižodžiavimui, gimbū ir kas nors savitesnio. To paties linkčiai ir teatralogų diplominiams darbams – jeigu ketverių metų išmintį tekėti sudėti ne daugiau kaip į vieną puslapį, manau, daug kas norėtų (ir gal ne be reikalo) ji perskaityti.

no ir Baltosios Katytės duetą su švelniu humoru suvaidino Inga Cibulskytė ir Eligijus Butkus. Mėlynaijų Paukštį šokęs Stanislavas Semaniūra stebino aukštą, lengvų šuolių kombinacijomis, išraiškingais rankų-sparnų mostais. Nudžiugino pirmą kartą Princesės Florinos vaidmenį atlikusi Grytė Dirmaitė – jos šokis ne tik techniškas, bet ir prasmingas, muzikalus, ypač jautrūs, iškalbingi rankų judesiai. Choreografinių požiūriu vykusiai išplėtotą Katalabiuto vaidmenį atliko Voicechas Žuromskas, išsiminęs elegantiškais gestais, minkštais, lengvais šuoliu ir gražiomis pozų linijomis.

* * *

Per savaitę vienas po kito įvykę baleto mokyklų koncertai įtikino dideliu ugdymo pasitelkiant klasikinių šokų populiarumu – belieka viltis, kad iš šių kelių šimtų vaikų atsiras tokū, kurie ateityje nepabūgs pasirinkti šios sunkios, trumpamžės, bet mėginančios pasiekti idealų jūdesio grožį profesijos.

Kur yra dabartis?

Marguerite de Merode paroda „Kelionė po jų kambarį“

Laima Kreivytė

Marguerite de Merode gimė belgų šeimoje Atėnuose, gyvena ir dirba tarp Romos ir Briuselio. Baigusi studijas Centriname restauravimo institute (*Istituto Centrale del Restauro*), Romoje dirbo restauruotoja ir tapė. Vilniaus grafikos meno centro galerijos „Kairė–dešinė“ III a. ekspoziciją salėje eksponuojama kolekcija sudarė žinoma italių meno kritikė Benedetta Carpi de Resmini. Parodos autorė komentuodama sumanymą pasakoja: „2011 metų vasarą dalyvavau fotografijos seminare Londono. Gavau užduotį igvendinti projektus Niu Kroso ir Pekamo rajonuose. Būčiulis supažindino su Ali, iraniečiu, turinčiu daug laisvo laiko ir pasirengusiu mane lydėti. Žinojau, kad jo praeitis buvo nelengva. Priklasė valdžios persekiomajam, dar būdamas paauglys dalyvavo pasipriešinimo judėjime, sulaukęs aštuoniolikos pateko į kalėjimą. Kai susipažinome, buvo maždaug penkiasdešimt penkerių. Nesenai paleistas iš kalėjimo. Nežinojo, kad aš tai žinau. Londono gyveno globojamas britų valdžios. Apie jo praeitį nekalbėjome, nors norėjau sužinoti daugiau. Sakė, kad nepasitiki net gentainiais. Per trumą laiką keturis kartus turėjo keistis gyvenamąją vietą, nes Londono policijai atrodė, kad jis nepakankamai saugus. Palaikė ryšius su užsienyje gyvenančia šeima, bet neturėjo draugų, išskyrus mano bičiulį, kuris mus supažindino. Leido laiką bastydamasis po Londoną. Kartu su juo apėjau jo gyvenamą kvartalą, užėjome į namus. Pajutau tuštumą. Kambarje nebuvu nė vieno asmeniško daikto, tik tai, kas būtiniausia. Anoniminių daiktų, laikrodžių, ka-

lendorius, viena nuotrauka: Ali vaškinį figūrų muziejuje šalia ledi Dianos. Ant sienos kabojø didžiulis žemėlapis su išryškintomis jo Šalias sienomis. Jokio praeities pėdsako. Kad bet kurią akimirką būtų galima nesvyruojant viską pažinti. Ėmiau fotografiuoti jo kambarį: negyvenimą, nebuvinę. Tyrojo nuolankiai stumiamos monotonios kasdienybės nuotaika. Galvodama apie Luigi Ghirri (1942–1992) fotografijas ryžausi atlitti savo „Kelionė po Italiją“ ir papasakoti keletą patirtų istorijų. Patekau pas žmones, atvykusius į Italiją dirbtis, studijuoti, dėl politinių motyvų. Norėjau atlitti *Voyage autour de leur chambre* – kelionę po jų kambarius, kad surinkčiau jų asmeninio peizažo ženklus ir fragmentus, gyvenimo detales. Čia visada po ranka stovi kelioninis krepšys, paruoštas gržimui namo arba kelionei tolyn, ir laikrodžiai, leidžiantys stebėti einantį laiką. Jų kambariai – laikinumo, laiko, praleisto laukiant geresnio gyvenimo, erdvės. Kalbėti apie šiuos žmones man leidžia vaizdai, fotografijos praveria langelius į jų istorijas.“

***

Marguerite de Merode fotografijos kalba apie esamąjį laiką, susitraukusį į kalendoriaus kvadratą. Kambarys – erdinė dienos kvadrato išklotinė. Iš tolimų šalių atvykę emigrantai gyvena amžinosis dabarties traukinyje, pasiryžę bet kada persesti į kitą, tokį pat dabartinių. Laikinumas prieštarauja namų logikai – į namus norime gržtii kaip į prarastą rojų, palaimingai užsikonservuoti savo ipročių sultyse ir tikėtis, kad po tūkstančio metų palikuonai suras mūsų inkliuzus. Bet juk tūkstantmečiai – ne žmogaus laiko matas, net šimtas nuskamba tik

„Pageidavimų koncerte“.

Matome kambarius, bet nematomą gyvenančią žmonių. Tačiau vis tiek žiūrime į Marguerite de Merode fotografijas kaip į atvykėlių portretus. Veido bruožus atstoja trumpas apibūdinimas: vardas, amžius, kilmės šalis, kur gyvena. Daugiau asmeniškumo suteikia paveikslėliai – ne artimųjų nuotraukos, o veikiau teleportacijos objektai (ar subjekta): angelukai ant spintos, popiežiaus nuotrauka. Vis kita – laikinos kūno išnaros: drabužiai, batai, šlepetės, patalai, rankšluosčiai. Žinoma, ir grotuvai, rozetės, kištukai – kartais atrodo, kad ne mes juos, o jie mus pakrauna nereikalingu slamtū, padančiu išsilaiatyti ant kasdienybės paviršiaus. Laikinas būstas primeina tuščią sraigtės kiautą.

Svetimi, išsinuomoti kambariai neprikimšti seniai prabėgusio laiko konteinerių su fotografijomis, sentimentalios smulkmenomis ir kitokiai niekam nereikalinga, bet šukšliaudėži per tauria medžiaga. Atminties bylas keičia mobilios talpos – dėžės, lagaminai, krepšiai. Jausdamosi labiau keleiviais nei gyventojais, nematomi šių fotografijų subjektai yra daug labiau prisitaikę prie klajoliško laiko nei prie vietas.

Romoje neimanoma pabėgti nuo amžinybės – kiekvienas kvadratinis centimetras virš, po, aplink yra senesnis, vertingesnis, tvirtesnis už tame. Prisigėrės knygų, kino filmų, muzikos ir kvapų įrašų. Net ir šiose dabarties laikinumą fiksuojančiose fotografijose išlenda akmeninės grindų mozaikos fragmentas ar antikvarinių baldų. Italijoje tiesiog neimanoma išgyrinanti būsto iki beaistrorio „IKEA“ minimalizmo.

Idomu ir keista, kad žmonės išleido į savo laikinas išrtvas, nepa-

Ekspozicijos fragmentas

A. BALTENO NUOTR.

ra taip baisu išleisti kitą į laikiną buveinę – nesuasmintą, neįsiėdusią į kaulų smegenų.

Laikinuose namuose labiausiai išryškėja laikrodžiai ir kalendoriai. O kartu – dabarties laiko suabsoliutinimas. Tas apgaulingas „dabartimas“, apie kurį savo naujoje knygoje „Radical Museology“ rašo Claire Bishop. Amžinasis „dabar“ gali teisit iki begalybės – mergina iš Moldovos gal ir pasens svetimuose namuose, slaugydama italų senuką. Tačiau žiūrėdami ir kontempluodami tuos nematomų žmonių portretus mes tarsi iprasminame jų buvimą – kartu suteikdami ateities pažadą.

Paroda veikia iki birželio 28 d.

Žaidžiame „policininkus“

Shaltmiros (Eglės Tamulytės) „Blogi darbai“ meno erdvėje Oslo namai

Aleksandra Fomina

Per kelerius pastaruosius metus vis dažniau pastebiu, kaip pasaulyje seniai pripažinti ir progresyviai laikomi dalykai mūsų šalyje transformuojasi ir kone virsta savo pačių priešingybe. Pavyzdžiu, dauguma anarchistų, užuot realiai veikę visuomeniniu mastu, vis plūstasi tarpusavyje dėl to, kuris iš jų „tikresnis“ ir „grynesnis“, labiau nusipelnės būti autoritetu. Lietuvos hipiai pasivadinę jaunuoliai prie savo internetinio forumo prisijungti ir susitikimuo se dalyvauti leidžia tik oficialiai patikrintiems draugams draugams – tokiu „meilė ir taika pagal sąrašą“. Lietuvoje mažiau sėkminges menininkas gali viešai skusti kolegas dėl jų kuriamo „neteisingo“ meno ir mėginti drausti ji eksponuoti.

Cituojant Petro Repšio žodžius, „Viso pasaulio menininkai yra vie-

na tauta. Viena tauta yra ir viso pasaulio policininkai.“ („72 lietuvių dailininkai – apie dailę“. Sud. Alfonas Andriuškevičius. V: VDA leidykla, 1998.) Žvelgiant į jo kolegės grafikės Shaltmiros kūrybos raičią lydinčius skandalus, atrodo, kad policininkų tauta Lietuvoje akivaizdžiai viršija savo įgaliojimus ir vis dažniau pradeda „policinti“ visai neten, kur tikrai reikia tiesioginio jos dalyvavimo.

Labai svarbu ir tai, kuri iš sių „tautų“ yra labiau matoma ir garsiau reikia viešojoje erdvėje. Kaip žinia, pasauliu visada reikėjo ir policininkų, ir menininkų (nors Lietuvoje dėl minėto parodoko kultūros ministras gali visiškai rimtais paskelbtis, kad vienuomenė neįaučia meno poreikio ir neturėtų remti meno kūrėjų). Išvėsėjus interneto komentarų kultūrai, savo vidinių ir socialinių problemų nesusitvarkę aiškintojai pirmi len-

da į viešumą ir žarsto patarimus bei išmintį į kairę ir į dešinę, visur jaučiasi esantys profesionalai. Ypač kalbant apie tokias „visiems suprantamas“ sritis kaip literatūra, menas, filosofija bei kiti humanitariniai mokslai. Čia, kaip ir sovietiniais laikais, kai buvo populiarinamas įsitikinimas, jog „kiekvienai virėja gali valdyti valstybę“, bet kas gali „filosofuoti“ apie meną ir nurodinėti autoriams. Tai itin išryškėja kalbant apie tokias menininkes kaip Shaltmira, kurios kūriniuose gausu aštirių dantų, „nepadorių“ pozų, atviros erotikos, anatominių anomalijų, pabaisių, hibridų ir kitokių prie meno, kaip „gražumo“ sinonimo, prapratusius piliečius šiurpinančių dalykų. Kai Pamėnkalnio galerijoje vykusioje parodoje „Sezonas 4“ Shaltmira pristatė savo Vyčio interpretaciją (http://kultura.lytas.lt/daille/raita-moteris-su-kardu-ant-vycio-pasejo-neregeta-baime.htm#.U5XznJ_ypx), paaškėjo, kad „žinovai“, interne pilantys srutas ir ant Lietuvos valdžios bei valstybės, yra pasiruošę dėl savo taip nekenčiamos šalies simbolio kone nukryžiuoti autore. Beje, tarp jų buvo ir „aiškinėjų“, kurių komentarius besidominės galėjo matyti VDA tapybos bakalaureės Justinos Jokūbaitytės projekte „Lietuviai poezija“. Matyt, jie komentavimas yra gyvybiškai svarbus kasdienis veiksmas.

Shaltmira į šiuos tauticijų pasiakymus žvelgia išmintingai, vadovaudamasis patarle „Duok durniui kelia“. Jos Vyčio interpretaciją interne komentavusiems šis posakis tūkstančiai nežinomas. Čia nepatinantį „durnių“ nuolat siekiama „padėti į vietą“, pažeminti, demaskuoti skelbiant, kad jam moka Rusijos slaptosios tarnybos, ES „ištvirtkėliai“ ir kitokių sąmokslių dalyviai. Smalsu, kokių reakcijų sulauktų vyro sukurta herbo interpretacija, o čia nemažai „žinovų“ savo dorumą ir ištikimybę tauriems idealams demonstravo siūlydami menininkei nusiskusti kojas, susirasti vyrą jodinėjimui, išsigydyti galvą, gasdindami baudžiamaja atsakomybe, viešai keikdami jos išvaizdą ir kitus kūrius (kurių dauguma net nematė). Pati Shaltmira kartais linksmintasi socialiniuose tinkluose viešindama įkyrių „trigašio kišimo profesionalu“ pasisakymus a la „šiaip girdėjau, kad tu labai bjauri, tai principas suveikė parašyti“. Tas „principas“, neleidžiantis nurimti nepasisakius, nurodo į psichologinę komentuotojų būklę. Anot psychologų, „informacija sukelia emocijas, kurių šaknys – pačiai me žmoguje, jo gyvenime, jo problemose. [...] Pasisakymas komentare –

Tai tik dar viena diena

Rolando Rimkūno kūrybos paroda „Banalybės“ galerijoje „Kairė–dešinė“

Kęstutis Šapoka

Jeigu mūsų vaizduojamajį meną galima būtų pavadinti „kultūra“, tai Rolandas Rimkūnas būtų „subkul-tūros“ atstovas. Jis pats per afidarymą prasitarė, jog yra tarsi „reperi“, kuris „dainuoja tai, ką mato“. Iš dalies tai tiesa, nes Rimkūno piešiniai, pavadinti „banalybėmis“, piešti beveik identišku principu – intuityviai, spontaniškai, leidžiant rankai „pačiai“ piešti kokių nors itin nuobodžiu posėdžiu metu (ne paslaptis, kad beprasmiski, beviltiški posėdžiavimai VDA ir kitose institucijose niekur nedingo, nepaisant epochinių lūžių). Tiesa, tai ne spontaniški aplinkos, gamtos eskizai. Šie labiau susiję su ideologinėmis piešinio teksturomis ir piešimo performatyvumu. Rimkūno piešiniai, turintys ir šiokį tokį „karikatūros“ elementą (tai dar viena nuoroda į subkultūrą, neelitinį meną), nepaisant padirkumo ir atsiskritimo pirmo išpūdžio, funkcionuoja kaip gana apibréžtas, kryptingas kvaziideologinis naratyvas.

Panašiai yra ir su kitaip Rimkūno parodos „ingredientais“. Tapybą pats Rimkūnas vadina „kičmeniu“ ir iš tiesų tam tikra prasme tai yra kičas, tačiau kai kurie šio „kičio“ pavyzdžiai dekonstruoją ir patį kičą. Rimkūno parodose nėra naujiena ir šeimos leitmotyvas, pavyzdžiai, šalia savo kūrinių eksponuoti tévo piešinius. Sí kartą pasielgta panašiai – eksponuojami (neseniai mirusio) tévo „piešiniai“ ir dvięs sūnus „išdekoruoti“ plastikiniai vazonai, į kuriuos dar jécta po Rimkūno piešinių. Vis dėlto tai nėra koks nors „UAB“ arba bandymas meno karjeros laiptais „prastumti“ savo šeimos narius. Juo

labiau kad Rimkūno sūnumas vadinas „menas“ – mažai gyvenime rūpintis ir, spėju, rūpēsiantis dalykas, o Rimkūno tévu piešimas buvo terapinė priemonė, vėliau tiesiog būdas bandytis susikalbėti.

Todėl šis šeimos lygmuo Rimkūno parodoje veikiau antiinstitucinis, suvokiamas ne kaip demonstratyvi pozicija ar pozia, o tiesiog

tariant, parodoje yra daug „plonų“ (subtilių, skaudžių, – aut. past.) da-lykų.

Rimkūno nerepresentatyvi, stokojančią „meniškumo“ tapybos ir piešinių stilistika, taip pat tévo ir sūnų kūrybą, kartu visos parodos „ideologinių“ naratyvą būtų sunku kategoriskai priskirti prie kokios nors dominuojančios mūsų mene

šventvagiška. Apsijuoktume!

Taigi, marginalumo bruožų turintis „repavimas“, paroda, į kurią pakliuves koks nors pilietis ar kokiui nors neįtikėtinu būdu superprotinges ir superkonceptualus „Rupert'o“ kuratorius pagalvotų: *nachui aš į ją ėjau?* (Tai vieno iš Rimkūno piešinių personažų frazė.)

Tačiau šis „repavimas“ išryškina

Tėvo „keverzonės“ šiuo atveju – kick kitas lygmuo. Rimkūnas eksponuoja tévo bandymus parašyti žodį, frazę, t.y. susišnekėti su sūnumi ligoninėje atsibudus po sunkios širdies operacijos. Tai ne piešiniai. Poperiaus lapas – gyvybiškai svarbi erdvė susišnekėti, pasakyti žodį, išreikštis mintį labai konkrečioje situacijoje. Tai tarsi laiškai iš kažkokios tarpinės erdvės, būsenos, kurią galima būtų pavadinti kad ir skaitykla. Tačiau kai Rimkūnas tai įterpia į parodą, „estetinį“ kontekstą, šie tévo bandymai komuniuoti visomis prasmėmis tampa aštrūs, gal net per daug aštrūs kickvieno bent kick empatijos turinčio suvokėjo sąmonėi. Kartu tai gana priestartinges aspektas, nes tokie bandymai įtraukti skaudu egzistencinį audinį į estetinę sistemą visada provokuoja meno ribų ir etinių dilemų klausimus.

Vis dėlto man atrodo, kad Rimkūno parodoje „kontroversiški“ elementai néra infantilumo ir žūtbūtinio noro nustebinti, „šokiruoti“, „provokuoti“ požymis, kaip dažnai išnena dabartiniam mene. O „pretencijų neturėjimas“ irgi nereiškia kūrybos profanavimo. Priesingai, Rimkūnas nepozuodamas, nuoširdžiai aktyvuoja gyvenimiskajį lygmenį tokį, koks jis yra, nepagražindamas, bet ir nedramatizuodamas. Jame aiškumas visada susijęs su kontroversijomis, grožis su bjaurumu, o gyvenimas su mirtimi. Pozavimas ir apsimetinėjimas tokiu atveju tiesiog neturi prasmės.

Paroda veikia iki birželio 21 d.

Vilniaus grafikos meno centras

(Latako g. 3, Vilnius)

Dirba antradieniais–penktadieniais 11–18 val., šeštadieniais 11–15 val.

Ekspozicijos fragmentas

J. LAPIENIO NUOT.

kaip nesirūpinimas jokia „pozicija“ už sistemos ribų ar jos viduje. Paprasčiausiai nėra vaidybos. Neapsimetama saugant „tikras vertės“, nesimuliujamas „aktualumas“ ar „šiuolaikišumas“, nekuriamos dirbtinių mīslės, todėl nėra ir lėkštoto filosofavimo. Rimkūnas nesirūpina ir „estetiskai išgrynta“ parodos struktūra. Nepaisant to, Ricardo Povilo Vaitiekūno žodžiai

konjunktūros, nesvarbu, „tradicién“ ar „šiuolaikinés“.

Iki dailininkų sajungos ženkliuko toks „menas“ turbūt netemptų, o siuštį tokią „provincialią“, nesirūpinančią „teisingu šiuolaikišumu“ formatai kūrybą, pavyzdžiui, į „prestižinę“ Venecijos bienalę (nežinia kodėl tapusia mūsų menininkams ir menininkėms kūrybiškumo „viršune“) būtų tiesiog

nesuvaidintą tikrovės lygmenį. Piešiniai kurti ne kokiam „kuratoriui“ ar „bienalei“. Sūnumas turbūt buvo tiesiog smagu žymekliai išpasiyti vazonus, pirkus prekybcentryje. Rimkūno tapybos darbai „Tai tik dar viena diena“ – nuobodaus, varginančio plenero laiko „stūmimo“ rezultatas (*nachui* į jį reikėjo važiuoti?). Monotoniski peizažai – buvimo monotonija.

ATKELTA IŠ 6 PSL.

tai paties komentatorius atspindys“ (www.bytas.lt/-13068656301306094608-neapykanta-internetu-komentaruo-se-rinta-problema-reikalaujanti-psichologo-pagalbos.htm). Nieko nelaukdama Shaltmira šiuos „atspindžius“ nutarė ištirti.

Daugybėje senųjų pasaulio kultūrų egzistuoja ritualiniai būdai susidoroti su priešu ar kenkėju. Vie-nur gaminamos vudu lėlės, kitur darbuotojas talžo viršininką vaizduojančią bokso kriausę – specialiai pasidomėjus šia tema sarašą galima būtų gausiai papildyti. Shaltmira atliko intriguojančiai daugiaprasmiską veiksmą: savo kūrybos komentuotojus nupiešė. Viena vertus, tai ritualinis priešo sunaikinimas, „ikraunant“ į jo atvaizdą savo emocijas, kita vertus – pasišaipymas iš „dvaro menininko“ tradicijos, kai turtuoliai ir valdžios astovai kviečiasi dailininkus savo didybei įamžinti. Interneto laikais ironiškiausia tai, kad būtent komentarii išnyks pirmiau nei nekenčiami meno kūriniai. Maža to: meno istorikai ir antropoligai galėtų patvirtinti, kad anksčiau

ar vėliau į istoriją įeina būtent tie, kurie laužo taisykles, o ne tie, kurie garsiai reikia demonstruodami, kaip stropiai jų laikosi. Daugybė menininkų, kurių genijaus statusas seniai pri-pažintas, kadaise sulaukdavo panašios reakcijos – ir Michelangelo, kovojęs su fanatiškais Bažnyčios šalininkais, ir Picasso, kuriuo balsėjosi akademimio meno astovai, ir daugybė kitų, kuriuos išvardyti čia neužtektų vietos. Beje, kai kurie komentuotojai šiuos autorius mini kaip sektinus „tikrojo meno“ pavyzdžius, ir savo autoritetą meno srityje grindžia tuo, kad prieš ke-

lierius metus „paveicėjo į siksto koplyčia“ (*kalba netaisyta*). Parodoje „Blogi darbai“ komentuotojų portretai buvo išskabinti šalia skandalingojo Vyčio (anot kai kurių istorikų, Vytis ir yra moteriškos giminės žodis, kirčiuojamas pasutinis skiemuo) ir ankstesnių darbų, labiau tiesiogiai vaizduojančių komentavimo procesą. Naujesniuose darbuose Shaltmira ryškių spalvų fone pavaizdavo komentuotojus ar jų „pageidautus“ veikčius, negraibių tvarkos palaikytojų ironiją interpretuodama sau būdingu stiliumi.

Paveiksluose tiksliai ir taikliai užfiksuotos išraiškos ir mimika, būdinga psichiškai nestabilieims kalbėtojams, jiems susidūrus su trikdančiais faktais. Vabzdžių ir sumaitotų kūnų dalys išryškina realų „kritikų“ neigiamumą bei mechaniskumą – dauguma jų gyvena tarsi robotai, nejausdami savęs, nereflektuodami ir nesigilindami į dalykų istoriją ar kilmę, yra išdrisuoti vadovautis vieną kartą įkaltais instinktais ir kitus siekia vi-sais įmanomais būdais stabdyti, risti, bausti. Shaltmirai puikiai pavyko užfiksuoti jų konvulsijas.

M. IVANOVOS NUOT.

Be minetų kūrinių, parodoje pri-statytas konceptualiai skaidrus ir aštrus performansas. Menininkė, paleidusi groteskiškai išskraipyti balsu skaitomų komentarų įrašą, apsidengusi juodu nuometu ir užsi-dėjusi simbolinių juodų „antsnučių“ – dujokaukę, saugančią nuo kenksmingų dujų, bet ir slepiantį veidą – iš virvės pagal instrukciją sukonstravo kilpą, kurią pakabino ant savo čia pat nutaptyto piešinio – tipiško banalybės pavyzdžio, už kurį lyg motykoja pati sau parašė „dešimt“. Paskutinis štrichas buvo tarsi per jė-gą ant rimto veido nusipiešta plati šypsena. Kai kurie iš netikėtai gausių žiūrovų kaip simbolinių palaikymo ženklių rankose laikė kebabus. Performansas, keliolika kartų stipresnis nei dauguma kitų, balandžio 22–23 d. VDA studentų atlirką „Titaniko“ fojė, patvirtino mintį, kad Shaltmiros sekėjų skaičius Lietuvuje tik auga. Ji labai atspari nuomoniems ir kritikai, o ir akademiniu pri-pažinimiu niekada nesiekė. Juk, anot Rytų išminčių posakio, šunys loja, o karavanas eina.

Paroda veikė gegužės 27–birželio 3 d.

Imigrantės dalia

Nauji filmai – „Kartą Niujorke“

Živilė Pipinytė

Nors Jameso Gray'aus debiutas „Mažoji Odesa“ (1994) pristatytas Venecijoje, dabar jis iš tų režisieriai, kurių kūrybą įdėmiai sekā Kanai. Čia pernai konkurse buvo rodytas ir jo filmas „*Kartą Niujorke*“ („The Immigrant“, JAV, 2013). Pagrindinė filmo herojė – imigrantė iš Lenkijos Eva. Pirmą kartą ją pamatome iš 1921-ųjų rudenišką Niujorko uostą iplaukiančio laivo denye. Kartu su seseria Magda jos tikisi Amerikoje ištakėti, giminysti vaikus ir būti laiminges. Tačiau iliuzijos žlunga iškart. Ištarinai kosčianti Magda patenka į karantiną, Eva iškyla deportavimo grėsmė, mat paaškėja, kad merginų pasitikti neatėjo giminės ir šiuo adresu esą apskritai neegzistuoja. Kad Eva pateko į kruopščiai suregztas pinkles, suprasime daug vėliau, bet kol kas merginai apsiima padėti Brunas Vaisas. Jis vadina save teatro impresarijumi, bet iš tikrujų jo trupė – scenoje apsimuoginančios merginos, kurias po pasirodymo galima ir nusipirkti. Brunas paaškina Evi, kad gali padėti išpirkti seserį iš karantino, bet ji turės jam atidirb-

ti. Kita vertus, Bruną akivaizdžiai paikeri Evos grožis. Kad Brunas ją myli, paaškės, kai pasirodys jo pusbrolis Emilio – magas Orlandas, nuoširdžiai norintis padėti merginai.

„*Kartą Niujorke*“ – tridakantis filmas. Jo siužetas, regis, sudėliotas iš banalių melodramos schemų, kurias papildo ir pagrindinių veikėjų portretai. Eva, kurią suvaidino Marion Cotillard, – geros širdies ir aukojasi vardinės sesers kaip Sonia Marmadova. Ji nuoširdžiai tiki, kad kick-

vienamė žmoguje slypi gėrio lašelis. Eva naivai religinga. Režisierius tai nuolat pabrėžia, bet primityvi išpažinties scena bažnyčioje jau gali užbraukti visą filmą. Aktorė didvyriš-

ri atsiskleisti jos Evos pasiaukojimo ir žmogiškumo didybė.

Bruno vaidina Joaquinas Phoenixas. Tai jau ketvirtas Gray'aus filmas, kuriame jis vaidina. Bent jau aš sau atradau šį aktorių pirmamejį bendrame darbe – 2000-aisiais sukurtose „Jarduose“. Vėliau buvo „Mes valdome naktį“ ir „Tarp dviejų mylimųjų“. Phoenixo Brunas – savim patenkintas apskruolis, patikėjės, kad gali viską. Jis sugeba „susitarti“ ir su imigracijos biuro Eliso saloje pariegūnais, ir su policininkais, kuriems moka duoklę. Jo bordelio merginos tiki, kad tik Brunas gali jas apginti nesvetigame ir šaltame Niujorke. Aktorius kuria spalvingą ir prieštaringą asmenybę: kartais jo nuotaika keičiasi staiga ir iš savimi pasitikinčio sutenerio pradeda listi sociopatas, įsimylėjėlis ar net staiga savo menkumą suvokęs žmogus.

Tačiau pasirinkęs atpažįstamas melodramos schemas, Gray'us dar nori kurti ir metaforas. Tokia metafora tampa ir Evos likimas. Apgalėtiname Bruno šou ji vaidina Niujorko simbolį – Laisvės statulą. Kartą per „trupės“ pasirodymą iš salės klientas net ima šaukti, kad tą

laisvės simbolijis dulkino už du dolerius. Metafora turiapti ir Orlando kvietimas Evi išvykti kartu į Kaliforniją, kur nuolat šviečia saulė. Metaforiškas ir Gray'aus filmų personažu visada tampantis Niujorkas. Dariusas Khonji jį filmuoja lyg padengtą sepiją – somnambulišką, šaltą, apniukusį, purviną. Išgyventi tokiamie mieste – tikras didvyrišumas. Tai, matyt, ir pagrindinė filmo metafora – parodyti, iš kokio purvo, pažeminimų, smurto atsirado imigrantų šalis.

Baro, kuriame Brunas rengia savo pasirodymus, savininkę Rozą Herc suvaidino viena išstabiausių velyvojo sovietmečio kino žvaigždžių Jelena Solovej („Meilės vergė“, „Faktas“). Keliuose „*Kartą Niujorke*“ epizoduose ji sukūrė įsimintiną jokių skrupulų neturinčios, gyvenimui besimėgaujančios, valdingos moters paveikslą. Ryškus rusiškas Rozos akcentas sufleruoja kitokio imigrantės likimo alternatyvą. Nors neaišku, gal Roza pradėjo taip pat kaip Eva? Kita vertus, akivaizdu, kad tokie vaidmenys – kaina, kurią Solovej užmokojo už savają imigrantės dalią.

Princesė tarp girnu

Nauji filmai – „Monako princesė“

Gediminas Kukta

Gyveno kartą Holivude graži ir talentinga Aktorė. Ją vertino kino režisieriai, mėgo kameros ir mylėjo gerbėjai. Vieną pavasarį, būdamas dviešimt šešerių metų, jau pripažinta ir laimėjusi svarbių kino apdovanojimų. Aktorė patraukė už vandenyno, į Kanų miestą. Ši vieta visam laikui pakeitė jos gyvenimą. O buvo taip: mėgaujantį Rivieros malonumais, Aktorę pasiekė žinia, kad ji kviečiama pas netoliesc gyvenantį Princą. Per kelias rūmuose praleistas valandas Aktorė sužavėjo ju šeimininką.

Praėjo keli mėnesiai, ir Princas aplankė Aktorę jos gimtinėje. Ne-dvejodamas jai pasipiršo, ir Aktorė sutiko būti jo žmona. Žmonės kalbėjo, kad buvo iškeltos Amžiaus Vestuvės. Aktorė tapo Princesė. Persikėlė į Princo kunigaikštystę, susilaikė trijų atžalų ir kurį laiką laimingai gyveno.

Tačiau Princesei sunkiai sekėsi sutarti su vietiniais gyventojais ir pilies tarnais. Ji nemokėjo rūmų etiketo, buvo pernelyg laisva, mėgo režti visą tiesą į akis. Žodžiu, buvo amerikietiško būdo. Princesė praėjo svarstyti, ar tik nereikėtų jai vėl imtis amato, kurį moka geriausiai, – aktorystės. Negana to, Princui praėjo grasiinti didžiausias jo Princesės. Virš kunigaikštystės pakibo tamsūs debesys. Princesė nebežinojo, kaip visus vaidmenis suderinti – ir pavyz-

dingos žmonos bei motinos, ir garsios aktorės, ir dar valdovės.

Princesė blaškėsi ir kentėjo, o neturėdama kam pasiguosti rūmuose širdį išliedavo vieninteliam bičiuliu Kunigui. Šis išklausydavo, padrašindavo ir primindavo jai, kad viskas aplinkui téra Pasaka, kurioje pagrindinis jos vaidmuo – būti Princesė.

Nusprendė Princesė mesti svajones apie grįžimą į filmavimo aikštę. Ji pasišventė svarbiausiai prievolei – padėti savo vyrui valdyti kunigaikštystę. Pradėjo uoliai motyti būti tikra princesė. Išejo „i žmones“, sutvarkė keliš ūkio reikalus, pavažino gardėsiai prieš sargybinius (žinoma, filmuojant televizijos kameromis: Princesė išmanė viešuosius ryšius) ir net demaskavo rūmų išdavikus. O svarbiausia – iškėlė didelę puotą, kurioje suminkštino didžiausio Priešo širdį. Juk iš tiesų niekas pasaulyje nenorėjo numesti bombos ant tokios žavios būtybės kaip Princesė...

Šią pasakaitę (su nežymiomis elipsėmis) mums pasakoja prancūzas Olivier Dahanas, kuris panašias istorijas apie stiprius moteris sekā jau ne pirmus metus. Nauja pasakaitė jis pavadinė „*Monako princesė*“ („Grace of Monaco“, Prancūzija, JAV, Belgija, Italija, 2014) ir pradžios titruose užrašė, kad tai išgalvota istorija, paremta tikrais įvykiams. Bet tokas apsidraudimas vargšui menininkui nepadėjo. Princesės giminaičiai piktinosi pasakotoju, kad tas iškrai-

pė istoriją, prikimšo ją *glamūro* ir išvis prisigalvojo nebūty dalykų. Nežtiko jis ir reikliems Kanų kritikams – „*klausydamiesi*“ pasakaitės jie švilipti ir tryptę kojomis, o vėliau sumalė prancūzo išmonę į miltus atsakomuose rašinėliuose spaudoje.

Tikrai, nevykės tas Dahano pasakojimas – norėta papasakoti didingą istoriją, bet išejo tik jos karikatura. Jis nekuria nei sudėtingų charakterių, nei bando regzti įdomesnį siužeto virą, tik paprasciausiai naudojasi laiko patikrinta schema. Yra pagrindinė veikėja, kuri turi pasirinkti tarp troškimų ir pariegos. Yra kliūtys, su kuriomis ji susiduria. Yra pagalbininkai, kurie jai padeda kelyje. Yra blogieji veikėjai, kurie grasina iš šalies. Galiausiai – finalas, kuriame veikėja įveikia kliūties ir pasieka tai, ko troško. Šiuo atveju – pripažinimą, meilę ir taiką.

Schematiška ir Princesė, kurią suvaidino Nicole Kidman, toks pats ir Princas, kurį įkūnijo Timas Rothas. Jie kartoja medines, greičiau sentencijas nei gyvus žodžius primeinančias frazes, pasisukioja prabangiuse interjeruose, ši tą nuveikia. Norėdamos priartinti Princesę prie žiūrovo ir surakti intymią nuotaiką, režisierius dažnai rodo stambiu planu Kidman veidą, akis, tačiau emocijų juose mažai, ir mes puikiai žinome kodėl.

Filmo negelbėja net Dahano linktelėjimai, nors ir gražūs, į Hitchco-

eko pusę – šviesių plaukų kuodukas, fejerverkai naftyje už lango, baltas automobilis serpentinuose, ryškios spalvos ar kadrą užliejanti šviesa. Tokia kaip finale, kai Princesė – jau rimta valdovė klasikiniu kostiumeliu – skrebena plunksna prie rašomo stalo (rašo Princesės dienoraštį?), paskui atsistoja prie lango ir žvelgia į tolius. Tik šis vaizdėlis kompoziciskai labiau primena 8-ojo ir 9-ojo dešimtmecijų amerikietišką reklamą apie verslių moterį ar naują rašalinį parkerį, o ne kino matėriją. Bet kaip kitaip kūrėjas galėjo parodyti Princesės „pokyti“, jei ne pasinaudodamas dar viena schema?

Zinoma, tai tik detalės. Bet filmas pats verčia kripti į jas dėmesį, nes iš tokų detalių ir yra skubotai su-

durstytas. Sunku patiketi veikėjų poelgiais, susitapatinti su Princesė, išgyventi istoriją – viskas vyksta greitai ir tiksliai pagal šabloną. O kai Princo kabinetuose sukasim rimbos kalbos apie didžiųjų Priešą, kai skambaba neva dramatiška, lemtina ir įtampą kurianti muzika, sunku neįsukti.

Todėl „*Monako princesės*“ drama primena dramą lygioje vietoje. Ir ant Olivier Dahano reikytų pykti ne dėl to, kad filmas neatitinka tikrovės (lyg galėtų) ar kad iškraipo faktus. Reikia pykti tik dėl vieno – kad nesugebėjo sukurti dramaturgiškai stiprios istorijos, kad apie ryškiai kino asmenybę papasakojo taip preksai ir be intrigos.

Ar žiūrovai visada teisūs

Ispūdžiai iš Krokuvos kino festivalio

Agnė Mackevičiūtė

Paskutinę gegužės savaitę vyko 54-asis Krokuvos kino festivalis (labiausiai orientuojamas į dokumentiką, bet yra ir trumpo metražo, lengvų filmų konkursinės programos), paliekantis gaivaus, kamerinio renginio išpuštį. Filmai sukosi keliose kukliose, miniatiūrinėse senamiesčio kino salytyse, įrengtose įvairiausiose erdvėse: meno centre, prabangiuose senoviniuose rūmuose prie turgaus aikštės, čempionų taurių spintomis pasipuošusiam, 8-ojo dešimtmečio filmus primenančiam sporto klube ar tiesiog gyvenamojo namo antrame aukštė. Žinant, kad ten filmai rodomi ne tik per festivalį, kyla pavydas (kaip ir suvokus, kad kas penktą parduotuvę – knygynas), ir džiaugsmas – iki *cinema friendly* miesto vos kelios valandos kelio. Nebuvo čia ir didiesiems kino festivaliams būdingo varginančio maratono jausmo. Kūnas, prisimenantį, kad tokiomis progomis turėtų būti keliamais 6 valandų rytu ir į filmus, dar sapnuojant, skudžiamą kaip į pamokas, iš pradžių muistėsi: „Ne mėsto peizažų žiūrėti čia atvažiuota, kodėl pirmi seansai tik po pietų?“, tačiau labai greit įvertino tokį grafiką – matyt, kroviečiai pernelyg kultūringi, kad drastiškai verstu vartoti tik kiną ir nepaliktu laiko įkišti nosies į vieną kitą bažnyčią, pamatyti nuo 2004 m. po pasaulių keliaujančios Stanley Kubrickui skirtos parodos ar tiesiog ramiai, nesigraužiant, kad šiuo metu nežiūrimas filmas, užkasti kokioje nors studentiškoje valgykloje linksmu pavadinimu (pvz., „Niebo gėbie“, t.y. „Dangus žabtuose“).

Baiminantis, kad komplimentai kiekis tekste jau viršytas ir pagyromis šloje pastraipoje nebus tikima, festivalio organizatorius tikriausiai derėtų kritikuoti tinkamai nepasiruošus tarptautinei auditorijai (vis dėlto renginys pristatomas kaip vienas labiausiai vertinamų pasaulyje) – daugumai lenkiškų filmų pristigo angliskų subtitrų. Abejonių sukelė

ir seansai, kuriuose rodoma po du filmus (tokių buvo daug, nes dokumentiniai filmai retai ilgesni nei valanda). Šitoks komponavimas pasiteisino tik tada, kai pirmasis filmas prastokas – tada ji prasnaudi ir tikiesi atsigriebti antruoju (bet tokių buvo mažai ir akivaizdu, kad šitoks „rinkinio“ principas nėra siekiamybė). Bet jei pirmasis geras, norisi iškart eiti laukan, gryno oro, kuris padėtų geriau „išsivinti“ ką tik susiurbą medžiagą. Gudravimu galima pavadinti ir akreditacijų galiojimo laiką – paskutinę festivalio dieną rodomi filmai laimėtojai, tačiau į juos akreditaciją kertelėmis (kurios, žinoma, mokamos) mosuodamasis jau nebepratenki, bilietus reikiā pirkti.

Tačiau išgirdus, kad absoliučiu festivalio laimėtoju (apdovanotas „Auksiniu ragu“ kaip geriausias dokumentinis filmas ir prizas už geriausią režisūrą bei operatorius darbą) tapo „Domino efektas“ („The Domino effect“, rež. Elwira Niewiera, Piotr Rosołowski, Lenkija, Vokietija), išsprūdo juokingas „Vailio!“. Tai subtilus, daugabriaunis filmas, prasidedantis komišku rusčis (operos dainininkės) ir abchazo (sporto ministro, rengiančio pasaulinį domino čempionata) meilės vaizdavimu – ji poetiškai, beveik ekstatiškai pasakoja, kaip įsimylėjusi ir atvykusi į Abchaziją jautė, kad kvėpuoja ne deguonimi, o laime. O jis nerūpestingai nešioja ją po parką, vėliau pamaiviskai filosofiškai primerkės akį galvoja vardus būsimam vaikui. Ji norėtų, kad vardas būtų prancūziškas, o jis – kad abchaziškas. Abu gražūs, žavūs, kultūringi. Sunku su tokiais personažais nesitapatinti. Ir, kai netrukus imi už juos sigrūt, filmas veda toliau – parodo, kokioje skylėje, lyg sudiegusame teatre, kur periodiškai dingsta elektra, motoris dirba, moko dainuoti vaikus. Jos optimizmas: „Vai-kučiai, ši šalis dar labai jauna, vystosi, todėl kartais dingsta elektro ir tokiai atvejais tiesiog reikiā kantriai pralaukti“ – kelia nuostabą, atrodo bukas. Bet vėlesniuose epizo-

duose paaiškėja, kad jai sunku, ji jaučia socialinę atskirtį, negali realiuoti profesinėje srityje, kenčia. Flirtą keičia karštai pareiškimai ir rimti, reikšmingi poros pokalbiai apie judviejų kultūrų skirtumus ir nuoširdū tapatinimąsi su saviskiai. Akivaizdus ir aiškus tampa jų nesusinekėjimas. Ima skleistis ir vyro charakteris, pažiūros į gyvenimą, karinė patirtis, neviltis dėl savo taučios ateities. Pamažu rutuliojamos (krentančių domino lentelių principu) dramos akivaizdoje rengiamas pasaulinis domino čempionatas atrodo kaip simbolinis šiaudas, kurio šalai ir asmenybei sudėtingose situacijose privalus griebtis, nes daugiau čia nieko nėra. Komiškais, absurdžiais kadrų filmas kaišomas įki pabaigos, tačiau jie, buvę masalu žiūrovui sugundyti, vėliau padeda išverti netikėtū svorį užgriuvus tragicizmą.

Sujaudino ir „Sidabrinį ragą“ (už geriausią vidutinės trukmės dokumentinio filmo režisūrą) pelnės Dano Wassermano „Ar tiki meile?“ („Do you believe in love?“, Izraelis). Tai neigalias moters Todos, padedančios žmonėms susirasti poras, portretas. Apie santykius ir partnerio paieškas ji kalba tiesmukai, net grubiai. Šiuolaikinėje vienišiu, dotojevskišku „žmonių iš pogrindžio“ visuomenėje apie tokius dalykus vis dažniau prabylama tik intymioje aplinkoje, t. y. neperžengiant gero tono, psichologo kabineto ar net apskritai kalbos slenkščio – liekama kažkur neartikuliuko, infantilaus vidinio monologo stadijoje. Todėl Todos racionalumas ir noras padėti kitiems intriguoją. Menkas dėmesys filmo estetikai iš pradžių nuvilia, tačiau neerzina ir netrukdo. Vėliau net ima atrodyti, kad vos subtilesnis, gražesnis kadras rizikuot sukelti žiūrovo galėstį paralyžiuotai moteriai, o to akivaizdžiai atsisakoma – dėmesys kreipiamas į stipriąją Todos pusę: jos kalbą ir skvarbų, rūstoką žvilgsnį. Filmo pabaigoje moteris su vyrų mini keturiasdešimt kelintąjų vestuvių sukaktį, žiūri ar-

„Domino efektas“

chyvinis kadrus, kuriuose pamatojame jauną, nuostabaus grožio, trapią ir švelnią moterį, dar nenaujaučiančią savo ligos. Ši keturiaskesmetė trukmės elipsė – nuostabus būdas parodyti dvi visiškai skirtinges to paties žmogaus puses, tarp kurių, atrodo, nėra nieko bendro, bet vis dėlto iš vieno taško į kitą kažkaip buvo nueita.

Apie režisierius Talalo Derkio, jau trejus metus stebinčio Sirijos pilietinį karą ir keleto aktyviausių dalyvių gyvenimus, filmą „Sugržimas į Homsą“ („Return to Homs“), apdovanotą už geriausią pilno metražo dokumentinio filmo režisūrą (taip pat jis pelnė Sandanso, San Fransisko festivaliu prizus), kalbėti sunkiausia. Į tokius filmus, atrodo, einama jaučiant atsakomybę ir būtinybę žinoti, kas vyksta pasaulyje, suvokiant, kad progres praleisti neįmanoma, to nepamatysi per jokias žinias, ir naiviai išsivaizduojant, kad pamatės tokią dokumentinę ką nors daugiau suprasi, tapsi subtilesniu žmogumi, mažesne rakštiniu pasaulyi... Bet išeini su skausmu ir bejėgystės jausmu, nes ką tik pasvyiai žiūrėjai, kaip pamažu gėsta aistringu, gyvenimu tikinčių žmonių širdys, žūsta jų artimieji, išsinėja nuovargis, dainos tyla, šūviai tėsiasi. Išėjus iš kino teatro taip ir nepavyksta iki galo suvokti, kad tų vaikinų galbūt jau nėra, bet yra griūvėsiai ir karas tėsiasi, nes tavo pasaulyje karai – tik vidiniai arba vaidybinių.

Šiek tiek stebino pozityvių filmų apie didvyrius, stiprius asmenybes gausa – nacionalinio konkurso programą laimėjo Jano P. Matuszyńskio „Meilės gelmės“ („Deep Love“) apie po insulto pusiaus paralyžiuotą vyra, kurio neblėstantis noras narstyti veda drauge iš proto ir ilgainiui imai varginti žiūrovą. Kad žmogus buvo ištis ypatingas ir puikiai vienims pažįstamas, paaiškėjo iš po-

ros minučių archyvinio interviu (pasirodo, metus dirbo ir Krokuvos festivalio direktorių), tačiau to atminymje neturint kūrinių nesuskamba.

Vienintelis seansas, į kurį publikai veržesi jėga ir džiaugsmingai nusėdo laiptus, buvo komiška istorija apie dvi geriausias drauges, devyniasdešimties aktyvistės, elektriniais vežimėliais riedančias po Ameriką ir mėginančias išsiaiškinti, ar ekonominis augimas gali tapti amžinai, ar to mums tikrai reikia, – „Dvi nimirančios močiutės“ („Two raging grannies“, rež. Havard Bustnes, Norvegija, Italija). Todėl nustebino, kad žiūrovų priza už filmą „Kartą mano motiną“ („Once my mother“) laimėjo australė Sophia Turkiewicz. Politologiją studijavusi režisierė bandė parodyti istorijos išbandymo atsūdrusio žmogaus dramą – pertekli į Sibirą ištremtos savo motinos lenkės patirtį ir sudėtingus judviejų santiukius. Tačiau filmas stilistiskai perkrautas: istorinės datos, žemėlapiai, archyviniai kadrai ir suvaidinti epizodai, dramatiška muzika ir meilus, netylantis dukters balsas. Norėta pasakyti daug, tačiau iš esmės nepasakyta nėko. Žiūrovų prizas tikriausiai išreiškia žiūrovų išsivaizdavimą, kas yra geras dokumentinis filmas. Jei taip, Lenkijos ir Lietuvos žiūrovai šiuo požiūriu skirtusi mažai – šiu metų „Kino pavasaryje“ lankomiausiu lietuvišku filmu tapo panašus (stiliškai beveik identiškas) JAV lietuviu Vinco Sruoginio ir švedo Johno Ohmano „Nematomas frontas“ apie lietuvių partizanų kovas. Vis dėlto norėtusi tikėtis, kad mastytų neskatinanti ir estetinė prasme bevertė dokumentika žiūrovams galėtų atsiboti. Turi atsibosti. Galėtų atsiboti per vasarą. Kaip tik prieš Vilniaus dokumentinių filmų festivalį, į kurį tikriausiai atkeliaus ir vienas kitas geras filmas iš Krokuvos.

Rodo TV

Paprasta atidaryti duris

1988-ųjų vasario 16-osios išvakarėse, eidamas į redakciją, Gedimino kalno papédėje pamačiau neįprastą reginį. Vyk mitingas, kuriame dalyvavo lojalūs sovietų valdžiai piliečiai. Sie „darbo žmonės“ reiškė pasipiktinimą Ronaldo Reagano „kišimusi į lietuvių liaudies reikalus“. Vasario 11 d. JAV prezidentas buvo pareiškęs, kad jo šalis niekad nepripažins Lietuvos okupacijos. Mitinge kalbėjė piliečiai buvo garsenybės – rašytojai, sportininkai, vienuomenės veikėjai. Tiksliai neprisiremė, ką kalbėjo krepšininkas Šarūnas Marčiulionis, bet moralinio pasidygėjimo išpuðis išliko iki šiol. Gal būčiau apie jį pamiršęs, bet prieš keletą metų vieno Amerikos lietuvių kurtame filme apie lietuvių

„Žmogus, kuris žinojo per mažai“

krepšinio istoriją Marčiulionis aiškinė, kad atsisakymo atveju jam grėsė valdžios represijos, ir visą kalte vertė tuometinė valdžiai. Tačiau 1988-aisiais laikai jau nebuvu žmogaus – nekilnojamomo turto agentas Džonas (Luke Wilson) tik atidaro duris paslaugingam nepažistemajam Ričiu (Samuel L. Jackson). Bet nuo tos akimirkos Džonas prieš savo valią tampa mirtinos kelionės dalyviu. Ta kelionė nevykėlį pavers despetratu, pasirengusiu bet kam, kad išgelbėtų savo šeimą.

kavimas bet kokiai valdžiai vėl madingas?

Chriso Fisherio filmas „Blogio pin-kliës“ (BTV, 19 d. 21.30) nusivylęs gyvenimui nekilnojamomo turto agentas Džonas (Luke Wilson) tik atidaro duris paslaugingam nepažistemajam Ričiu (Samuel L. Jackson). Bet nuo tos akimirkos Džonas prieš savo valią tampa mirtinos kelionės dalyviu. Ta kelionė nevykėlį pavers despetratu, pasirengusiu bet kam, kad išgelbėtų savo šeimą.

Johno Stocvello filmo „Pavoja gelmėse“ (TV3, šiavakar, 13 d. 21.05) herojai taip pat atsitiktinai patenka į situaciją, kai yra priversti ginti ne tik savo gyvybę, bet ir vertybes. Povandeninio nardymo instruktoriaus iš Bahamų Džaredas (pernai tragiskai žuves Paulas Walkeris) svajoja apie laimingą gyvenimą, bet kartą panėrės randa jūroje lėktuvą su didžiule narkotikų siunta.

Jono Amilio filmo „Žmogus, kuris žinojo per mažai“ (LNK, 15 d. 11.45) veikėjas Volis Ričis (Bill Murray) Londono palaikomas kitu. Vyras atsitiktinai gauna slaptą informaciją ir pats nežino, kad tapo žvalgybininku. Deja, gausių užuominų į garsų Alfredo Hitchcocko filmą apie šnipus kūrėjai visai nepateisino.

Du šios savaitės filmai, kuriuose pagrindinius vaidmenis sukūrė Charlize Theron, – taip pat apie blo-

gio išbandymą. Viename paskutinių JAV nuotykių kino veterano Johno Frankenheimerio filmu „Azartiniai žaidimai“ (TV1, šiandien, 13 d. 22.50) ji suvaidino gražuolę Ešlę, kuri susirašinėjo su vyriškiu, išmanančiu kazino saugos sistemą. Kazino apiplėsimas jau parengtas ir dabar viskas priklauso būtent nuo Rando Ravicho filme „Astronautas žmona“ (BTV, 16 d. 21.30) Theron suvaidino moterį, kuri pradeda įtaroti, kad po skrydžio į kosmosą jos vyras (Johhnny Deppas specialiai filmui nusikirpo ir nusidažė plaukus) tapo kitu.

Kitaip nei Holivudo scenaristai, net nebandau patikėti, kad grėsmė ir blogis ateina iš kitur, tegu ir iš kosmoso. Kartais užtenka atidaryti duris arba išsijungti televizorių.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos	Pylimo galerija	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	„Voyage autour de leur chambre / Kelionė po jų kambarių“ iki 21 d. – Rolando Rimkūno paroda „Banalibės“	Antano Gudaičio tapybos konkursu nugalėtojų darbų paroda
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija</i>	Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> iki 20 d. – Franzo Westo ir Barbaros Kapustos paroda „Sleepwalking III“	Užupio galerijoje „Galera“ <i>Užupio g. 2 A</i> iki 19 d. – menininkų iš Norvegijos paroda „Play & Decay“
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Stasės Mičelytės (1925–2011) dailės kolekcijos paroda „Pilnatiestis langai“	Galerija „Aidas“ <i>Trakų g. 13</i> iki 18 d. – Gabrielės Šermukšytės tapybos paroda „(At)Spindėjimas“	„Skalvijos“ kino centras <i>Goštauto g. 2/15</i> iki 15 d. – Editos Tirkšliūnės paroda „Mano erdvė“
Radvilų rūmai <i>Vilniaus g. 24</i> Dubingių ir Biržų kunigaikščių Radivilos Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas Andrijaus Cholomeniuko batalinių kūrinių paroda	„Prospekt“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> iki 14 d. – Hannes Heikura (Suomija) fotografijų paroda „Fotografija – šviesos ir atsiskaitinimo menas“	KAUNAS
Vytauto Kasiulio dailės muziejus <i>A. Goštauto g. 1</i> Vytauto Kasiulio kūrinių kolekcija Paroda „Vilniaus ženkli“ (XX a. pirmos pusės dailininkų grafika, piešiniai, pastelės, akvarelės)	„Vilniaus“ fotografijos galerija <i>Stiklių g. 4</i> Samantos Matuizaitės fotografijų paroda „By the way“	M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> Paroda „Art deco moda“ (iš Aleksandro Vasiljevo rinkinių)
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas <i>Arsenalų g. 1</i> Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a. Lietuvių liaudies menas Paroda „Muziejas ir kolekcininkas: Gedimino Petraičio išeivijos dailės kolekcija ir Zigfrido Jankausko lietuviškių sidabro dirbinių kolekcija“	Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> Sauliaus Dastiko kūrybos paroda „Civilizacija vs Kultūra“	„Vilniaus“ paveikslų galerijos kieme <i>(Didžioji g. 4)</i> Algimanto Miškinio Lietuvos dailės kolekcijos ekspozicija
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybus ir kolekcijos ekspozicija nuo 6 d. – Gyčio Skudžiuko projektas „Albumas“ Lankymas antradienių–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> nuo 16 d. – Sigito Dacevičiūtės skulptūros darbų paroda „Anatomija“	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> XX a. 7–8-ojo dešimtmecio lietuvių dailininkų kūrybos ekspozicija
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Senosios liturginių tekstilių paroda „Šilkas ir auksas“	Galerija „Arka“ <i>Aušros Vartų g. 7</i> VI Lietuvos tekstilei biennalė 2014 „Tekstilė X“. Šiuolaikinė Japonijos pluošto meno miniatiūra	Algis Antuševičius dailės muziejus <i>V. Putvinskio g. 55</i> Paroda „Tautų arenos. Paržiūnai 1937“
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g.</i> nuo 13 d. – Rosos Barbos paroda „Fikcinė biblioteka – gyvai“	Galerija „Vitražo manufaktūra“ <i>Stiklių g. 6</i> Miglės Grigutytės ir Pauliaus Šliaupos videoinstalacija „Cycle“	„Requiem“ iki 22 d. – tarptautinė stiklo meno paroda „Vitrum Balticum VI. Optical Outlook“
Galerija „Kairė–dešinė“ <i>Latako g. 3</i> Marguerite de Merode fotografijų paroda	Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Augustino Savicko jubiliejinė paroda „95 paveikslai“, skirta dailininko 95-mečiui	A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus <i>V. Putvinskio g. 64</i> Rolando Rimkūno, Benignos Kasparavičiūtės, Kęstučio Šapokos kūrybos paroda „Rūpesčiai ir lūkesčiai“
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	Lietuvos dailininkų sajungos galerija <i>Vokiečių g. 2</i> iki 20 d. – Alexo Novitski (Kanada) grafikos paroda	Jurateišių kūrinių paroda nuo 17 d. – Sigitas Dacevičiūtės skulptūros darbų paroda „Anatomija“
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2</i> nuo 19 d. – paroda „art Nouveau in Riga“	Galerija „Vitražo manufaktūra“ <i>Stiklių g. 6</i> Miglės Grigutytės ir Pauliaus Šliaupos videoinstalacija „Cycle“	Keramikos muziejus <i>Rotušės a. 15</i> Sergejaus Isupovo kūrybinų dirbtuvu „Figūrinė skulptūra ir dekoras“ paroda
Tekstilei galeryja „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> iki 18 d. – VDA Tekstilei katedros studentės Dovilės Gudačiauskaitės paroda balta diena“	Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Augustino Savicko jubiliejinė paroda „95 paveikslai“, skirta dailininko 95-mečiui	Vilniaus dailės muziejus <i>Rotušės a. 13</i> „Maironio memorialiniai daiktai kitoje aplinkoje“
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Parodų ir kongresų centras „Litexpo“ <i>Laivės pr. 5</i> nuo 17 d. – Šiuolaikinio meno mugė „ArtVilnius'14“	„Maironio lietuvių literatūros muziejus <i>Rotušės a. 13</i> „Maironių memorialiniai daiktai kitoje aplinkoje“
Telšių galerija <i>Kęstučio g. 3</i> Vilniaus dailės akademijos Telšių fakulteto III kurso vizualinės raškos paroda „Paišyk, pašyk, pašyk...“	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41</i> Paroda „Viva Verdi!“	„K. Kristijonui Donelaičiui – 300“ nuo 19 d. – Avrahamo Kano (Izraelis) tapybos bei fotografijų paroda „Gijos“
Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> iki 16 d. – Thaddeus Romer (Kanada) fotografijų paroda „Malibā“, skirta Tarptautinė Afrikos dienai	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> iki 16 d. – Thaddeus Romer (Kanada) fotografijų paroda „Malibā“, skirta Tarptautinė Afrikos dienai	„Turtingas aš diena sidabrine“ (Albinui Bernotui – 80) nuo 19 d. – Avrahamo Kano (Izraelis) tapybos bei fotografijų paroda „Gijos“
Rašytojų klubas <i>K. Sirvydo g. 6</i> Zenono Baltrušio fotografijų paroda „Poezijos pavasarių veida“	Ryšių istorijos muziejus <i>Rotušės a. 19</i> Ingrid Runtic (Kroatija) tapybos paroda	„Poezijos pavasaris – Tarptautinis poezijos festivalis Kaune. 2013 m.“ nuo 19 d. – Avrahamo Kano (Izraelis) tapybos bei fotografijų paroda „Gijos“
Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija „Véjas“ <i>Vilniaus g. 39</i> Paroda „Ką aš žinau apie Norvegiją“, skirta Norvegijos Konstitucijos 200-osioms metinėms paminėti	Galerija „Meno parkas“ <i>Rotušės a. 27</i> iki 21 d. – Justynos Kabalo paroda „Išsivaizduojami kolizai“	KKC parodų rūmai <i>Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2</i> Witoslawo Czerwonkos (Lenkija) paroda „Trys sapnai 1990–2010 m. kūrybos retrospektyva“
„Prikelta į būtų“ iki 20 d. – Vilniaus dailės akademijos Telšių fakulteto baldų dizaino ir restauravimo studentų darbų paroda „Eksperimentinė laboratorija“		Lietuvos fotomenininkų sajungos Klaipėdos skyriaus fotografijų paroda „Kiti 5“ Paroda „Klaipėdos architektūra 2013“: įsimintiniaus architektūros ivykių retrospektyva
Marijos Sinkevičienės tekstilei paroda „Prikelta į būtų“		„KKC rezidentų Jurijaus Šlapakovo ir Aleksandros Gart (Sankt Peterburgas) fotografijų paroda „LT/LV“

Dailė

Vertėtų atkreipti dėmesį į tris neseniai pasirodžiusius leidinius, mėgiančius kaip nors vis dėlto pasielgti su sovietmečiu, nes, regis, tas laikotarpis – vis dar kaip karšta, bet jau ir papuvusi bulvė. Dainius Liškevičius knyga „Muziejas“ pristato jau kelis kartus igyvendintą ir dar Venecijos bienalėje Lietuvos paviljoną pavidalu naujaip įvyksiančią instaliaciją ar daugiafunkcinių projekta. Knyga gali būti traktuojama ir kaip savarankiškas kūrinių su kelijų rimtų autorų interpretacijomis, struktūrinėmis schemomis ir vaizdžiomis, apgalvotai sudėliotomis detaliomis. Šiame projekte Liškevičius dorojasi su to laiko dailės istorija, kuri nuo pat pradžių buvo iškreipta, simuliakrinė. Autorius ją konceptualiai papildo trių pasipriešinimui atstovaujančių asmenų gyvenimo istorijomis.

Gintaro Zinkevičiaus „Karcivio dienoraštis“ per tekštūras, dėliojoje aplaidumą ir vaizdų nuogumą leidžia skleisti sovietinės kariuomenės absurdūsių. Knyga čia – ne pačių maloniusių emocijų darinys, gal net labiau paradoksų, nykumas gnužulas.

O naujausias iš jų – Aleksandros Jacobskytės fotografijų albumas „Vilniaus veidai“ (1964–1993), kurio pristatymas įvyks birželio 17 d. 17.30 Tolerancijos centre (Naugarduko g. 10/2, Vilnius). Jo autorė nieko nedeklaruoja, o išsiūri į supančių žmonių, daugiausiai menininkų ir praeivių, akis, leidžia jiems atskleisti kasdienybę, kuri neretai labiau jaudina nei pats menas.

Muzika

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras su būriu ryškių Lietuvos solistų paminės birželio 14-ąją, Gedulo ir vilties dieną, W.A. Mozarto „Requiem“ – vienai gražiausių ir populiariausių gedulingų muzikos kūrinių. Tremties aukų atminimui „Requiem“ skambės birželio 14 d. 20 val. Vilniaus paveikslų galerijos kieme (Didžioji g. 4). Su LVSO dainuos solistai Joana Gedmintaite, Ieva Prudnikovaitė, Tomas Pavilionis, Liudas Mikalauskas. Koncerte giedos Kauno valstybinis choras, vadovaujamas Petro Bingelio, diriguos LVSO meno vadovas ir vyr. dirigentas Gintaras Rinkevičius.

Teatras

Klaipėdos dramos teatras birželio 18 ir 19 d. 18 val. kviečia į Klaipėdos Žvejų rūmus, kur vyks paskutinė sezono premjera – spektaklis pagal prancūzų rašytojos Marguerite Duras pjesę „Savanos išlanka“. Spektaklio režisierius – Sigutis Jačinas, scenoje matysisime Klaipėdos dramos teatro aktorius Nijołę Sabulytę, Sigutę Gaudušytę ir Liną Lukošiū.

Kauno fotografijos galerija

Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2
iki 22 d. – Gintaro Zinkevičiaus paroda „Kareivio dienoraštis“

Galerija „Aukso pjūvis“

K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53
Vytonto Kasiulio kūrinių paroda
iki 22 d. – tarptautinė stiklo meno paroda „Vitrum Balticum VI. Optical Outlook“

Galerija „Meno forma“

Savanorių g. 166
Paroda „Menamos istorijos „Trasniacijai“

VDU menų galerija „101“

Laivės al. 53
VDU Menų fakultete – Matthew Andrew fotografių paroda „Mimesis“

„Post“ galerija

Laivės al. 51 a
Marijos Šnipaitės instalacių paroda „Ten pat“

KLAIPĖDA

Lietuvos dailės muziejus Prano Domšaičio galerija

Liepų g. 33
„Nuo baroko iki secesijos“
„Nuostabioji žemė. Dailininkai Rytu Prūsijoje. XIX–XX a. I pusės tapyba ir grafika iš Aleksandro Popovo rinkinio“

„Taikomoji dekoratyvinė dailė – mūsų namams. Iš Lietuvos dailės muziejus rinkinių“

KKC parodų rūmai

Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2
Witoslawo Czerwonkos (Lenkija) paroda „Trys sapnai 1990–2010 m. kūrybos retrospektyva“
Lietuvos fotomenininkų sajungos Klaipėdos skyriaus fotografijų paroda „Kiti 5“

Paroda „Klaipėdos architektūra 2013“: įsimintiniaus architektūros ivykių retrospektyva

KKC rezidentų Jurijaus Šlapakovo ir Aleksandros Gart (Sankt Peterburgas) fotografijų paroda „LT/LV“

PANEVĖŽYS

Dailės galerija

Respublikos g. 3
iki 22 d. – paroda „Juozas Kaminskas (1898–1957). Tapyba, grafika, fotografija“

Fotografijos galerija

Vasaros 16-osios g. 11
Romualdo Požerskio ir Andrejaus Granto fotografijų paroda „LT/LV“

<p>DRUSKININKAI</p> <p>M.K. Čiurlionio memorialinis muziejus</p> <p><i>M.K. Čiurlionio g. 35</i> iki 15 d. – Magdalenos Birutės Stankūnienės (JAV) paroda „Žemynos pasaka“</p> <p>V.K. Jonyno galerija</p> <p><i>M.K. Čiurlionio g. 41</i> Telesforo Valiaus jubiliejinė grafikos paroda „Paskutinis rytas“</p> <p>PALANGA</p> <p>Palangos gintaro muziejus</p> <p><i>Výtauto g. 17</i> Paroda „Pasakos „Eglė žalčių karalienė“ motyvai lietuvių tautosakoje, literatūroje, muzikoje ir dailėje“ iš ciklo „Baltijos jūros legendinės pilys“</p> <p>Galerija „Ramybė“</p> <p><i>Výtauto g. 35</i> nuo 13 d. – Algirdo Petruolio (1915–2010) paroda „Sugrįžtantys laike“ (pastelė, akvareli, aliejus)</p> <p>Spektakliai</p> <p>VILNIUS</p> <p>Nacionalinis operos ir baletų teatras</p> <p>22 d. 19 val. – „CARMEN“ (2 v. baletas pagal G. Bizet muz.). Dir. – M. Barkauskas</p> <p>Nationalinis dramos teatras</p> <p>Didžioji salė 13 d. 18.30 – T. Slobodzianeko „MŪSŲ KLASĖ“. Rež. – Y. Ross</p> <p>15 d. 12 val., 20 d. 19, 21 val. – „KOSMOSAS+“. Rež. – K. Dehlholm („Hotel Pro Forma“)</p> <p>18, 19 d. 17 val. – M. Ivaškevičiaus „ŠVARYMAS“. Rež. – O. Koršunovas</p> <p>Mažoji salė 14 d. 18.30 – C. Graužinio „DRAŠI ŠALIS (LIETUVOS DIENA)“. Rež. – C. Graužinės (teatras „cezario grupė“)</p> <p>15 d. 18.30 – P. Marivaux „DAR VIENA MEILÉS STAIGMENA“. Rež. – C. Graužinės (teatras „cezario grupė“)</p> <p>17 d. 19 val. – S. Turunen „BROKEN HEART STORY (SUDAUŽYTOΣ ŠIRDIES ISTORIJA)“. Rež. – S. Turunen</p> <p>20 d. 22.30 Fajė – „Gėlių muzika“ (kultūros nakties renginys). Atlikėjai N. Kniukštaitė-Vaičiulienė (sopranas), J. Dapkūnaitė (aktronė), L. Dužinskės (pianistas). Lazerių projekcijų autorė – E. Eigirdaitė. Programoje B. Dvarionas, J. Grudžio, A. Belazaro, V. Laurušo, V. Bagdonas, J. Juozapaitė ir kt. dainos, O. Milašiaus eilės</p> <p>Teatras „Lėlė“</p> <p>Mažoji salė 14, 15 d. 12 val. – PREMJERA! Just. Marcinkevičiaus „VORO VESTUVĖS“ Scen. aut. ir rež. – A. Mikutis, dail. – M. Lukošius, A. Mikutis, komp. – I. Jankaitis. Vaidina K.A. Butvidas, A. Grybauskaitė</p> <p>Menų spaustuvė</p> <p><i>Kultūros naktis „Menų spaustuvėje“</i> 20 d.</p>
--

Savaitės filmai

Ilgas keliais žemyn ***

Keturi nelaimėliai Naujuju išvakarėse atsitikta susitinka ant vieno Londono dangoraižio stogo. Jie visi planuoja nusiužudyti. Tačiau savižudybė – nekolektyviškas aktas, todėl visi keturi susitaria palaukti iki Valentino dienos. Taip susikuria keista rémimo grupė: ketias savaites jie padės vieni kitiems ginti šalin juodas mintis. Istorijos apie savižudžius – visada rizikingos, bet Pascalis Chaumeil'is kūrė filmą pagal ir Lietuvoje populiaus angų rašytojo Nicko Hornby, kuris moka sujungti juodą humorą, ironiją ir šviesius širdžių polkius, romaną. Sardonišką juoką ir egzistencinį verksmą šiam filme pabandė sujungti puikūs aktoriai Pierce'as Brosnanas, Toni Colette, Aaronas Paulas, Imogen Poots, Rosamunde Pike, Samas Neillas (D. Britanija, Vokietija, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Kartą Niujorke ****

1921-icji. Eva Cybulskia kartu su seserimi Magda palieka Lenkiją ir vyksta į Niujorką ieškoti laimės. Magda iškart patenka į karantiną, nes serga tuberkulioze. Sutrikusi ir vienė Eva pakliūva į sutenerio Bruno rankas. Kad išgelbėtų seres, ji pasirengusi viskam. Naivi imigrantė (beje, toks ir originalus filmo pavadinimas „The Immigrant“) atsiduria burleskos ir vodėlio pasaulyje. Išgelbėti ją bandys paslaptinges iliuzionistas. Kaip ir anksčiauose Gray'aus filmuose („Mažoji Odesa“, „Tarp dviejų mylimuji“), Niujorkas – vienas filmo herojų, kitus suvaidino Marion Cotillard, Joaquinas Phoenixas, Jeremy Renneras, Daghara Dominczyk, Jelena Solovej (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Mešķų žemė ****

Prancūzų dokumentininko Guillome'o Vincent'o filmas nukels į Rusijos pakraštį – tolimąjį Kamčiatką. Tai rudujų lokijų karalystė. Kickvienas jų turi savo rūpęsciu: motina nori išmaitinti mažylius ir apsaugoti juos nuo per didelio troškimo ištyrinėti supantį pasaulį, ką tik subrendęs patinas – rasti savo vietą tarp suaugusiu ir īgyti autonomiją, vyrėlesnis – apginti savo teritoriją. Prancūzų kritikai neslepė pagyrų filmo peizažų bei vaizdų grožiu, bet negailėjo aštrių žodžių užkadriniams tekstui, kurį skaito Marion Cotillard, ir ritmui. (Prancūzija, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Monako princesė ***

Grace Kelly buvo viena mėgstamiausių Alfredo Hitchcocko blondinių, jo filmuose, ko gero, aktorė ir sukūrė geriausius savo vaidmenis. Tačiau amerikiečių milijonieriaus duktė nusprendė tapti mažos Europos kuniagaikštystės valdovę ir ištakėjo už kunigaikščio Rainier III. Apie tai, kaip jai sekėsi kunigaikščiën vaidmuo, ir pasakoja Olivier Dahano filmas. Nepatenkinti tuo liko ir herojės giminaičiai, demonstratyviai atsisakę dalyvauti premjeroje – „Monako princesė“ atidarė šiu metų Kanų kino festivalį. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Nicole Kidman ir Timas Rotnas (Belgija, Prancūzija, Liuksemburgas, JAV, Italija, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Nojaus laivas ***

Jei pramiegote tikibos pamokas ar neskaitėte Biblijos, naujame Darreno Aronofsky („Juodoji gulbė“, „Imtyninkas“) filme sužinosite viską apie Nojaus numatytą didijį tvaną. Issigandęs savo viziją Nojus (Russell Crowe) pradeda statyti laivą, kuriame tilptų visos gyvūnų rūšys. Vis dėlto tai iš nuotykių filmų gerai pažįstamas personažas – jo raumenys lyg arbūzai, jis gali iškart susigrumti su trimis užpuolikais, o laisvu nuo didelių darbų laiku šnipinėti kaimyninę gyvenvietę, kad išsitikintų: artėjantis tvanas išgelbės žmoniją nuo blogio. Tačiau nors Holivude nickas neišleis 130 milijonų dolerių, kad būtų iškreiptos tikėjimo dogmos, filmą režisierius kūrė pagal savo komiksą, kuriame sujungė ne tik Biblijos epą, apokritus, bet ir *fantasy* elementus. Todėl daug dėmesio filme skirta herojaus šeimai – žmonai (Jennifer Connelly), sūnumas (Logan Lerman, Douglas Booth), įdukrai (Emma Watson) (JAV, 2014). (Vilnius)

Piktadarės istorija ***

Filmo kūrėjai kvečia pamiršti tradicines pasakas, išmintingas fėjas, rūpestingus tévus ir žiaurias burtininkes. Ju „Miegančios gražuolės“ versija įrodinėja, kad net piktadares kartais galima pateisinti. Angelina Jolie, kuri yra ir šio filmo produserė, teigia, kad niekas netampa blogas be pričiažties ir kad nebūtina angeliškai geru žmonių. Su galingaja Diabolina (Jolie), kuri užbūrė mažają Aurorą, susipažištame dar jaunystėje. Naivi paauglė našlaitė gyvena laimingai kartu su savo magiškosios šalies žmonėmis. Tačiau šalies gerovę neduoda ramybės kaimyninės šalies karaliui. Mergina patirs išdavystę ir kančią ją pavers keršto ieškančia ragana. Todėl ji užburs ką tik gimusią karaliaus dukterį. Tačiau Jolie rodo, kad pabaisos – tai pirmiausia žmonės, o ne burtininkės. Nors Roberto Strombergo filmas skirtas vyresniems žiūrovams, labiausiai jis turėtų patikti vaikams. Filme taip pat vaidina Elle Fanning, Juno Temple, India Riley, Miranda Richardson, Imelda Staunton (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

13–19 d. – Nevykėliai po piedanga 2 (JAV) – 11.30, 14.15, 16.45, 19, 21.40
Ilgas keliais žemyn (D. Britanija, Vokietija) – 12, 14.30, 17, 19.15, 21.30

Keršto aitvaras (JAV) – 14.05, 16.15, 18.30, 20.45

Piktadarės istorija (3D, JAV) – 13.30, 16.15, 19.30, 21.45

Piktadarės istorija (JAV) – 11 val.

Iksmenai: praėjusios ateities dienos (JAV, D. Britanija) – 11.15, 15.50, 21 val.

Ties riba į rytojų (3D, JAV) – 11.15, 18.45, 21.15

Olis ir piratų lobis (JAV) – 11.45, 13.20, 15.30

Operacija „Riešutai“ (JAV) – 11.30, 16.25

Monako princesė (Belgija, Italija, JAV, Prancūzija) – 14.15, 19.30

Šimtas kelių į grabo lento (JAV) – 16.45, 21.50

Kartą Niujorke (JAV) – 17.45, 20.30

Rio 2 (JAV) – 13.55

Operacija „Riešutai“ (3D, JAV) – 13.45

Nojaus laivas (3D, JAV) – 18.15

Mešķų žemė (3D, Prancūzija) – 16.05;

Mešķų žemė (Prancūzija) – 14 val.

Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 11.45

Virtuvė Paryžiuje (Rusija) – 18.30

Godzila (3D, JAV, Japonija) – 21.30

Sparnai (JAV) – 11 val.

Forum Cinemas Akropolis

13–15 d. – Nevykėliai po piedanga 2 (JAV) – 11.30, 14.15, 16.40, 19.05, 21.15; 16–19 d. – 11.30, 14.15, 16.40, 19.05, 21.30

13–15 d. – Ilgas keliais žemyn (D. Britanija, Vokietija) – 13.40, 15.55, 19.15, 21.40; 16–19 d. – 19.15, 21.40

13–19 d. – Keršto aitvaras (JAV) – 19.45, 21.50

Ties riba į rytojų (3D, JAV) – 13.15, 15.45, 18.30, 21 val.

13–15 d. – Piktadarės istorija (3D, JAV) – 13.30, 18.45, 21.30; 16–19 d. – 16–19 d. – 13.30, 18.45, 21.30

13–19 d. – Piktadarės istorija (JAV) – 11, 16.15

Operacija „Riešutai“ (JAV) – 11.10, 12.50, 17.15

Mešķų žemė (3D, Prancūzija) – 10.45

13–15 d. – Olis ir piratų lobis (JAV) – 10.15, 15.25; 16–19 d. – 10.15, 12.15, 15.25

13–15 d. – Olis ir piratų lobis (3D, JAV) – 12.15

13–15 d. – Šimtas kelių į grabo lento (JAV) – 13.55, 18.10; 16–19 d. – 13.55, 21.45

13–15 d. – Monako princesė (Belgija, Italija, JAV, Prancūzija) – 19.25

13–15 d. – Rio 2 (JAV) – 10.30, 13, 14.50, 17.25

13–19 d. – Kartą Niujorke (JAV) – 16.35

Iksmenai: praėjusios ateities dienos (JAV, D. Britanija) – 14.40, 20.30

Godzila (JAV) – 12, 17.45

13–15 d. – Virtuvė Paryžiuje (Rusija) – 20.50; 16–19 d. – 19.25

13–15 d. – Kaimynai (JAV) – 21.45

13–15 d. – Sniego karalienė (JAV) – 11.20; 16–19 d. – 10.30

„Skalvijos“ kino centras

13 d. – Kartą Niujorke (JAV) – 18.40; 15 d. – 21 val.; 19 d. – 16.40

13 d. – Nimfomanė: 2 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 21 val.; 19 d. – 20.50; 21 d. – 1 val. („Kultūros nakties“ seansas)

14 d. – Nimfomanė: 1 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 18.10; 16 d. – 21 val.; 20 d. – 23 val.

14 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 20.30; 20 d. – 17 val.

Ilgas keliais žemyn"

17 d. – Adelės gyvenimas. I ir II skyrius (Prancūzija, Ispanija, Belgija) – 19.50

Ciklas „Aš tuo grįšiu“

13 d. – Serafina (Prancūzija, Belgija) – 16.20

14 d. – Aš tuo grįšiu (Prancūzija) – 16 val.

17 d. – 15.40

15 d. – Meilė kaip nuodai (Prancūzija) – 16.10

16 d. – Violeta (Prancūzija) – 16.20; 20 d. – 20.30

15 d. – Kino klasikos vakaras. Fickaraldas (Vokietija, Peru) – 18 val.

19 d. – Specialus seansas. Mano mylimiausias priešas (dok. f. Vokietija) – 19 val.

Mešķų žemė (3D, Prancūzija) – 11 val.

Lietuvių ir baltarusių nebiudžetinio kino festivalis „tokino“

16 d. – Jurgis Baltrušaitis: sidabro amžiaus riteris paskutinysis (dok. f., Rusija) – 19 val.

17 d. – Pokalbiai rimtomis temomis (dok. f., rež. G. Beinorūtė) – 18 val.

18 d. – konkursinė programa – 13–16 val.

18 d. – Specialus seansas. Antena (Argentina) – 16.30

18 d. – festivalio uždarymo ceremonija – 18.30

Pasaka

13 d. – Piktadarės istorija (JAV) – 18 val.

14 d. – 19.15; 15 d. – 21.15; 16 d. – 18.30

13 d. – Ilgas keliais žemyn (D. Britanija, Vokietija) – 20 val.; 14 d. – 21.30, 22.30;

13 d. – 19.15; 16 d. – 21 val.; 17 d. – 20.15;

18 d. – 18 val.

13 d. – Viešbutis „Grand Budapest“ (JAV, Vokietija) – 22 val.; 14 d. – 17 val.; 15 d. – 22 val.; 15 d. – 1